

всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 24 (1857)

П'ятниця, 12 червня 2015 р.

Видався з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ОСТАННІ КРИМСЬКІ УКРАЇНСЬКІ «ФАРАОНИ»?

У кримського театрального «Світанку» — знову аншлаг! Старша група студійців поставила уривок із знаменитої комедії О. Коломійця «Фараони». Пригадуєте сюжет: колгоспні чоловіки-начальники, отакі собі сільські фараони, раптом помінялися місцями із жінками. От і почалися пригоди!

Зал втішався! Востаннє таке шире єднання сцені і залу, така атмосфера були, напевне, коли у Сімферополі гастролював київський театр ім. Франка на чолі з Богданом Ступкою. Чомусь подумалося, що якби був живий ще Богдан Сильвестрович, він би й через цю окупацію пробився з театром до анексованих Кримських глядачів, і знову були б аншлаги, і не мала б значення мова, і вишиванки не доводили б до сказу «самооборону»...

Немає Ступки. І гастролери в Криму тепер — лише московські. Але якби раптом сталось таке диво і дали юному театральному «Світанку» якусь трохи більшу сцену, а не актовий зал сімферопольського Палацу піонерів, — вони б разом зі своїми наставниками Аллою Петровою та Олександром Польченком «завели» б і той зал! Якби ж...

Цим спектаклем «світанківці» звітували за ще один — недаремно прожитий! — навчально-театральний рік і прощалися з цьогорічними випускниками студій: Яніною Ковалевою, Арленом Юсовим, Анастасією Морозовою і Дацею Кушніровою. Нехай збудуться їхні акторські мрії! І нехай не зникають у цій кримській пустелі останні українські «Фараони»...

Фото В. Качули

ЛІНІЙ ОБОРОНИ БУДУЄ ВСЯ УКРАЇНА

Під час робочої поїздки до Донецької області Президент України оглянув будівництво фортифікаційних споруд. Голова держави зазначив, що в цілому не має серйозних зауважень до будівництва.

За словами президента, завдяки Мінським домовленостям Україна отримала час для того, щоб перевести дух, здійснити заходи для укріплення своєї оборони.

Президент повідомив після огляду, що всього заплановано спорудження близько 300 фортифікаційних споруд. 100 опорних пунктів уже повністю готові. Ця робота проводиться Збройними Силами України в взаємодії з визначеними місцевими адміністраціями. Кожна з 21-ї

обласної державної адміністрації виконує визначений обсяг робіт. «Ліній оборони буде вся Україна», — наголосив Петро Порошенко.

Президент зазначив, що обсяги і темпи будівництва оборонних споруд безпрецедентні. Завершили будівництво планується до середини липня. Під час будівництва у першій проект постійно вносилися корективи з урахуванням нових інженерних рішень. За його словами, найскладніше було працювати на першій лінії оборони.

Президент наголосив, що, попри те, що будівництво ведеться у військовий час, було використано процедури мирного часу, ринкові механізми, зокрема тендери.

Загальна вартість будівництва всіх оборонних споруд оцінюється в близько 1 млрд. гривень.

Глава держави відзначив високий рівень взаємодії гілок влади у цьому процесі. Там, де не вистачало чинних нормативних актів, президент ініціював зміни до законодавства, які оперативно ухвалювали Верховна Рада.

«Ми маємо зробити все, щоб захистити нашу державу, працювати 24 години на добу», — наголосив Петро Порошенко.

Президент оглянув опорний пункт — систему комунікацій, контрольно-спостережний пункт, укриття, систему траншей і захисні метало-бетонні контейнери.

Прес-служба
Президента України

НА ОДЕСЬКІЙ МИТИЦІ КРАДУТЬ НЕ МЕНШЕ \$1 МІЛІЯРДА НА РІК

Голова Одеської ОДА Михаїл Саакашвілі заявив, що кожного року на митниці в Одесі крадуть, як мінімум, 1 мільярд доларів. Про це він повідомив в інтерв'ю російському телеканалу «Дождь».

На його думку, «головний економічний ресурс» Одеси, Одеської області, України — це припинення корупції. Він вже побачив це на прикладі нового місця роботи: «Одеська область зарахує схожа на Грузію 90-х

років, ті ж проблеми: корупція, організована злочинність, кримінал».

Губернатор також переконався в тому, що «Одеса — це не російське місто, це специфічна ідентичність усередині України». І головною проблемою Путіна, що зробити остаточно неможливими подальшу агресію і провокації, на думку Саакашвілі, буде перетворення, коли жителі побачать, що це — «сучасне європейське місто і сучасна європейська область, де почався розвиток, де перестануть брати хабарі, де всі сервіси полегшенні, де люди реально стали дивитися з оптимізмом на своє майбутнє».

ПОЖЕЖА ЧИ?..

Увечері 8 червня на нафтобазі мережі заправних комплексів «БРСМ-Нафта» у Великій Більче-Вишнівському районі на Київщині виникла масштабна пожежа, потім сталося декілька вибухів.

Внаслідок пожежі загинули 4 людини: один працівник нафтобази і троє пожежників. З одним пожежником досі не можуть з'язатися. За даними ДСНС, травмовано ще 12 осіб.

У розташованих найближче до палаючої нафтобази районах Києва перевищення граничних норм концентрації продуктів горіння немає. Про це повідомив головний державний санітарний лікар столиці Олег Рубан, передає

«Інтерфакс-Україна». Президент Петро Порошенко доручив перевірити всі обсяги на техногенну безпеку і посилити їхній захист, повідомляє прес-секретар Святослав Цеголко у Facebook.

«Ще вранці президент за слухав доповідь міністра внутрішніх справ щодо ситуації і скерував до Василькова секретаря РНБО Олександра Турчинова, доручивши йому організувати всі необхідні заходи для безпеки цивільних мешканців та військових і у випадку виникнення потреби для їхньої евакуації, а також постійно інформувати людей про розвиток ситуації», — зазначив С. Цеголко.

За його словами, найближчим часом правоохоронці по-

винні доповісти про результати розслідування щодо причин катастрофи. «Поки що на підставі проведених слідчо-оперативних дій версія про теракт не підтверджується», — повідомив речник президента.

За словами радника голови МВС і екс-керівника ДСНС Зоряна Шкіряка, масштабну пожежу і вибух на нафтобазі могли викликати грубі порушення правил зберігання нафтопродуктів, та ж попередньо розглядається «технічна складова і навмисний підпал».

Палаюча нафтобаза належить мережі АЗК «БРСМ-Нафта», яку пов'язують з екс-міністром уряду Януковича Едуардом Ставицьким, ще раніше оголошеним Інтерполом у розшук.

Редакція не завжди по-дієве думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів не-суть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
<http://svitlytsia.crimea.ua>

Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марка
Вовчка, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua

Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679

E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

ВДОВІ ЗАГИБЛОГО В КРИМУ УКРАЇНСЬКОГО ОФІЦЕРА ПОДАРУВАЛИ КВАРТИРУ

Ользі Каравеєвській, вдові розстріяного 6 квітня 2014 року в Криму солдатами РФ українського офіцера Станіслава Каравеєвського, вручили ключі від квартири. Сім'я героя, а у Ольги двоє малолітніх дітей, буде жити в 2-кімнатній квартирі в новобудові по вул. Чкалова у Миколаєві.

Варіанти для придбання квартири шукали всі: волонтери, народні депутати, міська та обласна влада. На превеликий жаль губернатора, влада не змогла виділити необхідну суму з місцевого бюджету. Житло придбали меценати, серед яких і компанія «Евері». Ціна квартири понад 800 тис. грн., ще чимало коштів потрібно, щоб привести її в житловий стан. Як запевнив губернатор, будуть знайдені кошти і на це.

— Спільними зусиллями

ми змогли забезпечити житлом родину загиблого героя. Це — просто наш обов'язок, тут нічим особливо пишатися, — сказав міський голова Юрій Гранатуров.

Заступник генерального директора групи компаній OREXIM з соціальних питань Юрій Козир зазначив, що їхня компанія завжди відгукуються на прохання місцевої влади, оскільки насамперед компанія розвиває соціальний напрямок.

Ольга Каравеєвська зізналася, що ще до кінця не усвідомила, що відбудується. Нехай в цій квартирі сім'я героя почне нове життя, без болю і втрат.

<http://mkrada.gov.ua>

У КРИМУ ФЕРМЕРІВ ПОЗБАВЛЯЮТЬ МОЖЛИВОСТІ ПОЛІВАТИ ПОЛЯ

У степовій частині Криму в Роздольненському районі розпочали ліквідацію незаконних візок до центрального водоводу, яким подають питну воду населенню. Про це напередодні повідомила прес-служба місцевої адміністрації.

«Комісія, організована районною радою, спільно зі співробітниками поліції провела заходи з демонтажу вузлів обліку та устаткування, встановленого на незаконних візках, які розташовані в районі насосної станції № 555 поблизу селища Роздольне і в селі Червоне», — йдеться в повідомленні. «Полив питною водою полів для виробництва сіль-

ськогосподарської продукції припинений», — зазначили у відомстві.

На цьому тижні «перший заступник голови Ради міністрів Криму Михаїло Шеремет заявив про «соціальну напруженість» у Роздольненському районі через погіршення якості водопостачання. Як сказав Шеремет, така ситуація склалася через розкрадання муніципальної власності працівниками підприємства, відповідального за послуги водопостачання у регіоні. Він повідомив, що за необхідності охороняти свердловини та обладнання буде так зване ополчення Криму.

як напоїти Крим чистою водою, Георгій Іванович зауважив: «От зараз усі кажуть, що Крим від безводдя врятується артезіанські свердловини. Ми, прийнявши тоді дніпровську воду, від Переяку до Керчі тампонували свердловини. А були свердловини, до яких заганяли дніпровську воду до водоносних горизонтів, щоб поповнити їх».

«Тепер у Північному Криму вже воду пити не можна — солона! Якщо весь час помпувати зі свердловин, що буде далі? Катастрофа. Що можна робити в Криму без води? Крим — це не лише Південне узбережжя, не лише курорти. В мене думка одна. Якщо не вирішити питання щодо Північнокримського каналу політичним, дипломатичним шляхом, ідути на необхідні компроміси, він загине, і все, що було на півночі, північному заході, північному сході Криму, вся інфраструктура — також. Люди звідти підуть, села помруть», — підсумував почесний меліоратор.

<http://glavred.info>

ЩЕ РІК — І БУДЕ ЗАПІЗНО...

поїхали опановувати Крим,

розвіюві він.

За його словами, першу чверть століття після будівництва каналу довкола нього вибуло життя, другу половину його життя довкола копирися крадії. «Чистили — і все. А потрібен поточний ремонт шороку... Зараз там закинуте все. Якщо ще рік не використовуватиметься канал, — прощавай, Північнокримський! Я часто їїджаю туди, я не сентиментальна людина, та слізозаємна, коли бачу, що там лишилося! Клубок до горла підкоусе, немовби втрачаєш близьку людину. Цей залишений — він немовби живий організм. Влітку, коли ґрунт нагрівається до 60 градусів, а води нема — його коробить, веде. Однадцять тисяч кілометрів каналів міжгосподарських, зрошувальних і трубопровідів! Як звідси до Аліяски! Йому без води стояти влітку не можна», — каже почесний меліоратор. Відповідаючи на запитан-

УЧАСНИКИ G7 ЗАСУДИЛИ АНЕКСІЮ КРИМУ

Лідери країн G7 засудили незаконну анексію Криму Росією та висловились на підтримку України. Про це повідомила канцлер Німеччини Ангела Меркель після завершення саміту G7, передає кореспондент УНІАН.

«Ми засуджуємо анексію Криму, що суперечить міжнародному праву. Конфлікт на сході України може бути вирішений тільки політичним шляхом, на основі Мінських домовленостей», — заявила канцлер Німеччини.

За словами Ангели Меркель, G7 підтримує Україну у проведенні складних економічних реформ, у боротьбі з корупцією. «Ми сказали, що посли країн G7 у Києві повинні бути групою підтримки, яка допоможе Україні виконанні реформ та боротьбі з корупцією», — сказала канцлер. Вона заявила, що лідери G7 прийняли рішення пов'язані питання санкцій проти Росії з виконанням нею Мінських домовленостей, і що вони у разі необхідності будуть посилені.

* * *

Лідери країн «Великої сімки» очікують, що Росія припинить підтримувати терористів та використає свій вплив на них з метою повного виконання Мінських домовленостей. Як передає кореспондент УНІАН, про це йдеться у декларації за результатами саміту G7.

«Велика сімка» висловлює стурбованість нещодавнім посиленням боїв на лінії зіткнення. «Ми повторюємо наш заклик до всіх сторін повною мірою поважати і виконувати режим припинення вогню та вивести важке озброєння. Нагадуємо, що тривалість санкцій повинна бути чітко пов'язана з повною реалізацією Росією Мінських домовленостей та повагою суверенітету України», — зазначається в декларації.

УКРАЇНА ОФІЦІЙНО ПОВІДОМИЛА РАДІ ЄВРОПИ ПРО ОКУПАЦІЮ СВОЇХ ТЕРІТОРІЙ РОСІЄЮ

В офіційному зверненні України до Ради Європи про зупинення виконання низки статей Європейської конвенції з прав людини Кіїв уперше документально оголосив на міжнародному рівні, що «зона АТО» окупована Росією.

Текст відповідного звернення України розміщений на сайті Ради Європи, передає «Європа-Правда». Кіїв неодноразово заявляв, що Крим і Севастополь є територією, тимчасово окупованою Росією в результаті збройної агресії.

У новому листі за підписом міністра закордонних справ Павла Клімкіна підкреслюється, що цей статус мають також окремі території Луганської і Донецької областей.

«Враховуючи агресію Російської Федерації проти України, яка відбувалася за участі регулярних (підрозділів) Збройних Сил РФ і незаконних збройних формувань, які направляються, керуються і фінансуються Російською Федерацією, проводиться анти-

терористична операція...» — сказано в документі.

Російська Федерація, яка насправді окупувала деякі території Донецької і Луганської областей та здійснює управління ними, повністю відповідає за дотримання і захист прав людини на цих територіях, згідно з міжнародним гуманітарним правом і міжнародно встановленими правами людини», — йдеться в заявлі.

Таким чином, Кіїв покладає на РФ усю відповідальність за порушення будь-яких статей Європейської конвенції з прав людини в зоні АТО.

УНІАН

га — непосредственно на месте нынешней смотровой площадки, — а в километре от нее. И не в том дело, что возможны были оползни, а в том, что есть на свете действительно сакральные точки.

Воробьевы горы самим Богом охраняются, чтобы быть заповедником, лесом на берегу Москвы-реки, местом свиданий, вотчиной соловьев и черемухи. Они не потерпят никакой казенщины. Никакому бизнесу их тоже не освоить. Помню, Лужков собирался там построить грандиозный торговый центр с подземным паркингом — вся московская интеллигенция на митинг собралась, отстояла нашу смотровую площадку и наших соловьев.

И у володарей статуи великого князя Владимира на Воробьевых горах тоже ничего не выйдет. Дело даже не в порочности самой идеи — отнять у Києва статус матері городов русских: проблема в том, что Владимирская горка все равно есть только в одном городе, пусть даже этот город сегодня нам враждебен, и сами мы для этого сделали очень многое. Ничего не поделаешь — Владимир крестил Русь не в Москве-реке. Можно возвести в Москву пирамиду, отчего нет, бабок

ЄВРОПАРЛАМЕНТ ЗАКЛИКАВ РОЗСЛІДУВАТИ ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНІ ПД ЧАС АНЕКСІЇ КРИМУ ТА КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ

Європейський парламент закликав уряд України, міжнародну спільноту, включаючи Гаазький трибунал, розпочати розслідування військових злочинів, скоєних під час незаконної анексії Криму та конфлікту на сході України. Відповідна резолюція була проголосована у четвер в Страсбурзі в ході пленарного засідання ЄП, передає власний кореспондент УНІАН.

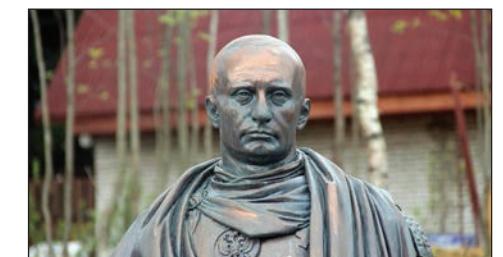
«ЄП закликає уряд України використати всі наявні в його розпорядженні інструменти, щоб розслідувати всі військові злочини, скосні на

її території; закликає міжнародне співтовариство, в тому числі Гаазький трибунал, розпочати розслідування потенційних злочинів, скоєних під час незаконної анексії Криму і конфлікту на Східній Україні», — йдеться в резолюції.

ЄП також засудив порушення прав людини в Криму, які відбуваються з часу окупації російськими військами, в тому числі залякування, зростаюча кількість насильницьких зникнень, цензуру, утиスキ свободи слова та переслідування меншин, зокрема етнічних і на-

ціональних меншин. «(ЄП) засуджує систематичне переслідування кримських татар, які взяли участь у демонстраціях на підтримку територіальної цілісності України, висловлює солідарність з ними і закликає терміново поліпшити ситуацію», — зазначається в документі.

У зв'язку з цим, ЄП закликає російську владу негайно припинити переслідування виконавчого органу кримських татар, Меджлісу, та закликає Росію повністю дотримуватися прав людини в Криму.

ТИМ ЧАСОМ...

ПІД ПЕТЕРБУРГОМ З'ЯВИВСЯ ІМПЕРАТОР ПУТИН.

А МІГ БУТИ Й МОНОМАХОМ

У передмісті Санкт-Петербурга встановили скульптуру Володимира Путіна в образі римського імператора, повідомляє «Укрінформ». «У цьому образі — символ нашої російської демократії», — заявив отаман міського козачого товариства Санкт-Петербурга «Ірбіс» Андрій Поляков. Саме у його приватних володіннях стоїть цей бюст. «В іншому випадку для встановлення монумента знадобилися б численні узгодження», — пояснює отаман.

Ідея пам'ятника виникла у Полякова після анексії Криму, яку він іменує «поверненням наших російських земель» і порівнює з падінням Берлінської стіни. Іншими варіантами зображення російського президента були Путін у військовій формі з пілоткою на голові, а також Путін у шапці Мономаха.

Проект пам'ятника князю Володимиру

ВІДНОСИНИ ЄВРОПИ З РОСІЄЮ НОРМАЛІЗУЮТЬСЯ ЛИШЕ ПІСЛЯ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ УКРАЇНІ

Європейський парламент заявляє, що відносини між Євросоюзом і Росією можуть бути нормалізовані тільки в разі виконання нею Мінських домовленостей і повернення Криму Україні. Як передає кореспондент УНІАН, про це йдеться у резолюції щодо стратегічної військової ситуації в басейні Чорного моря після анексії Криму Росією, ухвалений у четвер Європарламентом.

ЄП наголошує, що відносини з Росією повинні у довгостроковій перспективі бути спрямовані на співпрацю, а не конфронтацію, однак вважає, що в короткостроковій і середньостроковій перспективі у зв'язку з відсутністю довіри до Росії відновлення співпраці повинно бути засновано: по-перше, на стратегічних гарантіях НАТО безпеки своїх східних країн, по-друге, на зміні російської політики щодо України, зокрема, повному і безумовному виконанні Мінських домовленостей.

домовленостей та поверненні Криму Україні, і, таким чином, відновленні статусу-кво і контролю української влади над територією країни в рамках міжнародно визнаних кордонів, йдеться у резолюції.

У зв'язку з цим, депутати Європарламенту висловили переконання, що ЄС має продовжити і посилити дію санкцій проти РФ у разі невиконання російською владою Мінських домовленостей, продовження дестабілізації ситуації на сході України і нелегальної анексії Криму. Тому европарламентарі закликають держави ЄС дотримуватися єдності у питанні санкцій проти Росії.

Крім того, ЄП засудив пряму та непряму підтримку терористів на Донбасі, в тому числі постачання ім зброя, озброєння і вербування, що «призводить до провокацій».

Босфору), та забезпечила контроль літаками двох третин повітряного простору Чорноморського басейну.

Зазначається, що у той час, коли очікується досягнення прогресу у міжнародному порядку денного із ядерного роззброєння та подальшого перегляду Договору про нерозповсюдження ядерної зброй, потенційні наміри Росії розмістити у Криму системи зброяння подвійного призначения підтримують нинішні зусилля у цьому напрямку.

КОМЕНТАУЄ ХУДОЖНИК

Дмитрий БЫКОВ

«Собеседник.Ru»

Сергій КОСТИНСЬКИЙ:

Як ставитися до кримчан

Давайте, нарешті, вже думати про кримчан без емоцій. Досить негативу і дитячих образів. Досить заганяти людей в кут, єдиний шлях з якого — жорстка здача кривдників й непрошення.

По-перше, не всі кримчани — «ватники» і зрадники. І не всі «ватники» і зрадники — кримчани. Подібні персонажі є в кожному регіоні, в кожному населеному пункті України. Просто росіяни не скрізь змогли побувати, щоб розкрити цей безсторонній факт.

Вся біда кримчан лише в тому, що до нас перших прихався «непрohanий росіянин». Що Крим — єдиний регіон України, який викликає настальгію у 84% жителів півночі і наче підходить для розташування військової бази.

Українське суспільство має справу зі співгромадянами, які виявилися заручниками російської окупації та тимчасового бессилля нашої старої політичної системи.

Дорікти заручнику в тому, що він не хоче бути голодним, битим або мертвим, — погана, нехита справа. Звинувачувати кримчан у тому, що вони як один не сидять у російському СІЗО, — те саме, що звинувачувати радянських солдатів у тому, що ті в 40-ві здавалися в полон, а не поголівно стрілялися.

Давайте не будемо забувати, що кримчани і кримці перебувають у центрі уваги російських спецслужб і силових структур. Кожні два-три тижні хтось із них стає об'єктом переслідування з боку ФСБ, Центру «Е», Слідчого комітету, «кримської прокуратури», «кримської поліції» або так званої самооборони.

Знайти слова для звинувачень і безсторонніх узагальнень досить легко, а от надати підтримку і висловити інтерес до долі наших кримських патріотів — куди складніше.

По-друге, абсолютно нерозумно говорити про те, що ми втрачаемо кримчан.

Під час Другої світової частина населення СРСР кілька років провела під окупацією.

ЯК ГОВОРИТИ З КРИМЧАНАМИ?

ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ НЕМОЖЛИВЕ БЕЗ ДІАЛОГУ З КРИМЧАНАМИ. АЛЕ ВІН БУДЕ ЕФЕКТИВНИЙ ЛІШЕ В ТОМУ ВИПАДКУ, ЯКЩО УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО БУДЕ ГОТОВЕ ВІДКРИТИ ДЛЯ КРИМСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ СВОЇ ОБІЙМИ. ЯКЩО БУДЕ ГОТОВЕ ДО СПІВПЕРЕЖИВАННЯ Й АКУРАТНИХ, НАВІТЬ СТРИМАНИХ ОЦІНОК ПРОЦЕСІВ, ШО ВІДБУВАЮТЬСЯ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРІТОРІЇ. ВОДНОЧАС ЗМІСТОМ ЦІЄЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЮТЬ СТАТИ, З ОДНОГО БОКУ, ПРОБЛЕМИ, ПОТРЕБІ І ЗАПИТИ НАСЕЛЕННЯ ПІВОСТРОВА, А З ІНШОГО, — БАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ КРИМУ У СКЛАДІ УКРАЇНИ.

На всіх окупованих територіях мали місце колабораціонізм, а більшість адаптувалися до нових реалій.

Але до звільнення ніхто не вважав ці регіони втраченими назавжди. Ніхто не називав усіх їхніх жителів, за винятком окремих осіб, зрадниками. З часом СРСР реінтегрував ці території в свій інформаційний, культурний, політичний, соціальний та економічний простір.

Ще один приклад. Okремі регіони Західної України не тільки демонстрували приклади самовіданої боротьби з більшовиками за свободу і незалежність всієї країни, а й дали СРСР цілі покоління, які вступали в жовтнева-піонери-комсомол-КПРС, служили в червоній-радянській армії, робили кар'єру в органах влади, спецслужбах, просто працювали на радянську державу.

Але ніхто сьогодні не додумався дорікнути сивим патріотам тим, що вони жили і працювали при радах. Ніхто не дозволить собі сказати, що за роки перебування під юрисдикцією СРСР ці регіони перестали бути центром Української державності.

Дійсно, з одного боку, населення окупованих територій об'єктивно змушене грati за нав'язаними правилами. Тому що прагнення вижити часто переважає готовність заряди принципів втратити свою історичну перспективу. Однак це не означає, що демонстрована лояльність щира. Поміхатися можна і крізь сльози.

Окрім іншого, політичні настрої більшості мають динамічний характер. Вони змінюються залежно від того, яка держава уклала з ними — мирно або насильно — свій тимчасовий договір.

Як тільки ситуація хитнеться в бік України, навіть найталкіші українофоби будуть змушені переглядати свої життєві стратегії.

Якщо ми хочемо повернути Крим, то маємо стати ініціаторами такого ставлення до окупованої території та її жителів, яке буде релевантне цій меті. Насамперед, маємо бути готові зробити знижку на ситуацію, в якій перебувають наші співграждані.

Якщо ж Крим комусь «не потрібен», тоді й говорити нема про що. У разі потенційної окупації жоден інший регіон України теж не може бути впевнений, що і його не запропонують «відсікти» свої ж за непотрібністю.

Про що говорити кримчанам

Перше. Сьогодні вже варто не просто констатувати факти порушень прав і свобод на півострові.

Ці факти, звичайно, важливі. Але важливі, насамперед, для трансляції на материкову і зарубіжну аудиторію. Оскільки саме від їхньої позиції залежить, наскільки вистачить політичної волі в Українській державі та її союзників боротися за звільнення Криму.

Кримчанам же необхідно говорити про перспективи їхнього регіону в складі України. Про те, яким буде повернення півострова і чим воно для них обернеться.

Потрібно твердо позначити, що на населення автономії та Севастополя не буде поширюватися колективна відповідальність за окупацію. Покарання отримають окремі українські громадяни, які порушили закон.

Що процес деокупації та реінтеграції буде здійснюватися в рамках правового поля України, під пильним наглядом правозахисників, структур ООН та ОБСЄ.

Говорячи про Крим в Україні, має сенс нагадувати про те, що тільки тут можлива реалізація прав на мирні зібрання, свободу слова, думки і совіті, недоторканність приватної власності, etc.

Говорячи про Крим в Україні, необхідно вказувати на профіти регіону в результаті децентралізації влади, реалізації всього комплексу запланованих реформ.

Кримчанам потрібно щодня чути про успішні кейси Української держави, історії успіху представників українського бізнесу та громадянського суспільства.

Друге. Не потрібно підлаштовуватися під поточні «прорадянські» настрої на півострові. Те, що сьогодні існує мода на «дискотеку 80-х», не означає, що завтра від неї не буде нудити кожного другого.

Давайте згадаємо період розвалу Союзу,

коли більшість населення цієї країни, втімившись від фальші офіціозу і погіршення умов життя, обрали шлях дерадянізації.

Замість того, щоб боротися з ворогом на його полі, необхідно створювати власну ідеологічну нішу. Європейська перспектива у складі України — єдино вірний напрямок інформаційної політики.

Коли в одного з ідеологічних стільців, на яких сидить Крим, зламаються ніжки, виникне гостра потреба в іншому. Просто ми маємо встигнути вчасно підставити свій стілець.

До того ж російська пропаганда звернена не до всіх кримчан, а тільки до тих, хто вболіває за повернення в «світле минуле». Саме їм вона нагадує про минулі перемоги, саме для них маємо перспективу відтворення СРСР.

Нас же цікавлять, насамперед, ті, хто не бачить альтернативи європейському майбутньому. Саме їм ми маємо показувати злідні російського потьомкінського села й описувати кримську європерспективу.

Третє. З кримчанами має сенс говорити на ті теми, на які незалежні кримські ЗМІ говорили і до окупації: про корупцію (окупаційної) влади, про правове ставлення в регіоні, про низький рівень кваліфікації колаборантів, про їхню неефективну соціальну та економічну політику, про невиконані обіцянки, знищення освіти та медицини, про руйнування інфраструктури, про споживче становлення до Криму і створювані загрози для навколошнього середовища.

Повернення в Україну має розглядатися як єдина можливість викорінити злочинність, корупцію, неефективність і відсутність економічних перспектив.

Повернення в Україну має розглядатися як єдиний інструмент збереження ідентичності корінних народів півострова.

При цьому інформаційна політика щодо Криму має спиратися на розуміння того, в чому відчувають нездовolenня самі кримчани. Без системного вивчення побутових запитів з боку жителів окупованих територій навряд чи можна розраховувати на їхній ажіотажний інтерес до українського інформаційного контенту.

Сергій КОСТИНСЬКИЙ,
кримський політолог, радник міністра
інформаційної політики України,
експерт Кримського інституту стратегічних
досліджень (CISS)

(Спеціально для «Крим.Реалії»)

ЛІДЕРИ КРИМСЬКОГО ЄВРОМАЙДАНУ — НОВІ ЖЕРТВИ РОСІЙСЬКИХ СИЛОВИКІВ

Українські та російські ЗМІ поширили інформацію про те, що в Криму порушені кримінальні справи проти лідерів кримського Євромайдану. Їм інкриміниться те, що вони віддавали накази про напад на бійців «Беркута». Офіційні заяві від російських силових відомств на цю тему ще немає, але самі координатори Євромайдану підтверджують, що слідство було розпочате, і співробітники Слідчого комітету вже допитали десятки учасників протестних акцій у Сімферополі.

Повідомлення про те, що стосовно лідерів Майдану порушені кримінальні справи, з'явилось на сторінці «прокурора» Криму Наталії Поклонської у Facebook.

«Справу веде Слідчий комітет Російської Федерації у Республіці Крим. Імена всіх цих людей поки розголошуватися не будуть в інтересах слідства, але у Слідчого комітету велика доказова база їхньої проправи. Серед командирів Майдану є як кримчани, так і жителі України. Всі вони віддавали незаконні накази атакувати з ланцюгами, палицями і коктейлями «Молотова» співробітників «Беркута», — йдеться в повідомленні.

Також там сказано, що підозрювані ще не затримані, але покарання щодо них буде невідворотним, і всі вони опиняться на лаві підсудних.

Проте цю інформацію, розміщену в Facebook, не можна розрізняти як офіційну, оскільки в квітні цього року Н. Поклонська повідомила, що не має особистих сторінок у соціальних мережах. На сайті російської прокуратури Криму не повідомляється про порушення кримінальної справи стосовно лі-

«Крим.Реалії» зазначив, що всі акції в Криму мали виключно мирний характер, і заявя Поклонської про «командирів, які наказували атакувати «Беркут», є вигадкою.

«Це було громадською ініціативою, щодо відношення до бойових дій та організації у нас не було. Збиралися люди, які озвучували про-європейську позицію. Слова «командир» у нас не було. Це придумано для того, щоб лякати людей», — сказав Мокренюк.

За словами активіста, загалом у русі Євромайдану взяли участь більше двох тисяч кримчан, і кримінальна справа стосовно нього та його соратників була порушення для того, щоб залякати всіх колишніх учасників протестів, які залишаються в Криму і можуть критикувати російську владу.

«Ця заява Поклонської спрямована на те, щоб у тих, хто не знайомий з рухом «Євромайдан», тривало відчуття страху настабільності. А для тих, хто брав участь у громадянських акціях, це було зроблено, щоб вони мовчали і не озвучували свою позицію», — сказав активіст.

У Кримській польовій місії з прав людини підтвердили, що їм відомо про факти допиту учасників руху «Євромайдан» на півострові.

«Ми знаємо про те, що певним активістам руху «Євромайдан-Крим» приходили повістки, і деякі з них ходили на допити. Але їхні прі-

зища ми не можемо називати з метою їхньої безпеки», — сказала у коментарі для «Крим.Реалії» заступник голови Кримської польової місії з прав людини Ольга Скрипник.

З словами правозахисниці, в Криму порушуються не тільки норми міжнародного права, а й російські закони. Скрипник стверджує, що за ступенем нехтування нормами законодавства Крим випереджає більшість регіонів Російсько

«Я ЗРОСЛА НА ЗЕМЛІ УКРАЇНИ...»

Чи то на честь Дня міста, чи на ознаку шані до російської мови 6 червня, в день народження поета Пушкіна, прогриміла нічна канонада у Сімферополі. Ще б пак, адже роль російського слова як у анексії Криму, таї в смуті на Донбасі є чималенькою. Про це, зокрема, хоч і з іншим наголосом говорилося під час зустрічі найвищих кримських чиновників з головним комуністом Росії Геннадієм Зюгановим, який прибув на півострів.

І дійсно, мова, тобто язык, є великим і могутнім, бо діє як зброя масового враження, з допомогою якої і завдяки якій люди, зберігаючи неушкодженим тіло, можуть ставати розумовими інвалідами.

З Раїсою ми не бачилися зо два роки, і коли вона, зателефонувавши, сказала, що прийде в Сімферополь, я зрадила, бо дуже шанувала цю людину. Небагато ж етнічних росіян-кримчан люблять Україну, знають її мову, навіть пишуть нею вірші. Сталося так, що батьки Раїси переїхали на помешкання до українського села на Чернігівщині, де Раїа пішла в українську школу, іншої не було. І здавалося, через все життя вона пронесе любовь до землі, що стала для неї другою матір'ю. «Пам'ята поля жовто-сині, там у житі волошки цвіли. Я зросла на землі України, і сини мої — діти її», — пише жінка, яка вже у передліснійному віці взялася за перо. А скільки любові, тепла і натхнення в її поемі, присвяченій Чернігівщині, яку поетеса називає «моя ласкава друга Батьківщина». «Ду сюди, і це не випадково, бо українську мову тут пила», — повідомляє вона далі. А вже в іншому вірші «Неделимое» вибачається: «Ты прости меня, моя Россия, за любовь к сестре твоей прости» — ще за десятиліття до сучасного конфлікту, відчуваючи, що така любов навряд чи сподобалась би її етнічній Батьківщині.

Сьогодні пані Раїса спокутує свою «вину» перед Росією пришвидшеними темпами. І хоч вона поки що не наважується оприлюднювати вірші політичного спрямування, але вже має їх цілу добірку, апробовану

на публіці. І в них все, що говорять про телевізору: про нацистів, фашистів, керованих американцями, Майдан — як національну трагедію України, одеське пекло. А апогеєм виверження ненависті та злоби стала балада про розп'ятого хлопчика. Його поетка порівнює із розп'ятим Богом і смакує усі деталі цього катування. Не знаю, чи повірила мені Раїса в те, що насправді ніякого хлопчика не було, і про че говорилося на усіх російських телеканалах. Але на ті розрахувалося, що новинний матеріал почне значно більше людей, ніж його спростування, котре прозвучить у різних телешоу, які переглядають лише терплячі й особисто зацікавлені.

Тому для переважної більшості це

брутальне повідомлення продовжує залишатися правдою і досі й успішно працювати на розпалення ворожечі між двома народами і двома державами, а то й поміж рідними людьми. Події останнього року розвели по різних боках барикад і Раїсу з її молодшою сестрою, яка продовжує мешкати на Чернігівщині, котре заявляє: це ж ви забрали у нас Крим і на Донбас зазіхає! А Раїса шпарить все за підказкою зомбоящика. Гадаю, сестрі, яка стала українською патріоткою, не менш, ніж мені, боляче і соромно чути з уст тієї, для кого Україна стала матір'ю, про якусь там українізацію та про те, що на Донбасі нібито забороняють говорити російською мовою.

Це щодо мови зброй. Нехай би краще дійсно забороняли нею говорити та не заважали юти-пти і бути щасливими, а то ж тепер — говори хоч до посниння, але це єдине «благо», яким можуть похвалитися в ДНР і ЛНР. Щодо «українізації в Україні», то це такий самий нонсенс, як русифікація в Росії, американізація в Америці і т. ін.

Заднім числом пані Раїса обурюється і з тієї причини, що в українському селі на Чернігівщині не було «жодної російської школи», хоча школа там було всього дві, а школярка-росіянка — лише вона одна. А хіба в російській глибинці у кожно-

му селі є по українській школі? Навіть в українському місті Сімферополі моя маті сного часу так і не знайшла жодної такої школи, аби нас із братом туди віддати.

Уявіть собі складний годинниковий механізм із коліщаток і шестерінок, коліпкобуроботою щодо його створення. А руйнується все швидко і просто, достатньо порушити хоча б один контакт. Але людина таки не залиша. Раїса розповіла, як колись заспівала на самоті улюблenu українську пісню, потім іншу, і раптом розплакалася, буквально втонула у слізах і ніяк не могла себе опанувати. «Зізнайся, а ти сумуєш за Україною?» — потім запитала вона й у мене.

І тоді я пробачила їй усе і вже терпливе слухала про «богообраний» Росію, яка «ніколи ні на кого не нападала», і про те, що Україна їй має підкорятися. Бо це говорила не моя добра знайома, вона лише ре-транслювала голоси із зомбояща.

Процес роздвоєння особистості сьогодні вражає і психологічно стійкіших та емоційно врівноваженіших людей. Але здебільшого в конфлікті здорового глузду і фантасмагоричних нав'язаних ідей перемагає останні.

Слухаючи хор проклять на адресу Євросоюзу, а особливо Америки, без щоїменних зусиль відстежуючу буквально на матеріалі останніх телепередач, як же формується ця всенародна ненависть. Візьмімо корупційний скандал навколо ФІФА. Його, якщо вірити російським ЗМІ, звичайно ж, організували США з метою змістити лояльного до Росії керівника ФІФА, аби позбавити Росію права на проведення тут у 2018 році міжнародного чемпіонату з футболу. Америка встигає всюди. І хоч в ній можливості сексуальних меншин залишаються обмеженими, вона нібито робить все, аби ця чума опанувала Росію й одностатеві шлюби стали в ній масовими, а результатом перестали народжуватися діти і ворог зазнав демографічної катастрофи, та ще й такої, що незабаром зник би

Першотравень «по-русски» у Сімферополі...

з лиця землі.

Ще одна загроза для Росії — це ісламська держава ІДІЛ, яку тек нібито потайки підтримує Америка, хоча і робить вигляд, що бореться з ісламістами. Насправді ж, її мета — натравити ІДІЛ на Росію і знищити останню чужими руками. Та найfantastичніша версія щодо американського терору озвучувалася взимку, коли, завмираючи, народ стежив за поширенням лихоманки Ебола. Її, виявляється, теж виростили в пробірках американські як бактеріологічну зброя проти Росії. А ось чому замість Росії атакували Африку — незрозуміло. До речі, і вірусу цьому вже не одне десятиліття, просто він певний час дрімав.

Втім, ще раз про ІДІЛ. Прихильники Ісламської держави стікаються туди зі всього світу, і серед них — тисячі росіян. Цю тему вже підхопили журналісти. То що шукає російська молодь на чужій землі, чому приймає чужу віру? Хтось із експертів вважає, що це від вседозволеності забезпеченої державою свободи вибору, до якої не всі відають готовими. Але є й альтернативна думка: вибору у російської молоді немає взагалі. Притаманна для сучасності і, передовсім, для російської дійсності, система маніпуляцій жорстко програмує погляди і майбутнє молодої людини.

За життя в умовах демократичної

України кримчани не знали таких проблем. Вони ще досі не усвідомили, що втратили, і усі негаразди схильні пояснювати труднощами переходного періоду. А трубою у кожного свої, вони не обмінули і пані Раїсу, яка й досі живе без російського паспорта і поліса медичного страхування. А хвороби атакують, і лікуватися жінка змушенна в платній поліклініці, де за кожну консультацію лікаря доводиться викладати по 5 тисяч, а найдешевший аналіз коштує 700 рублів. То чому не подбала про себе задалегіль? Та подбала ж, відстояла своє у нескінченних чергах й одержала російський паспорт однією із перших. Але в ньому було спотворене Раїсіне ім'я, і, як виявилось, помилка вкраляється ще у свідоцтво про народження. З того часу розпочалися ходіння жінки по РАГСах та відповідних інстанціях, полетіли письмові запити в рідне село, звідки і досі — ні словечка. А якби не російське показне буквоїдство, вже давно викинули б зайву літеру і лікувалися б пенсіонерка тепер безкоштовно та ще палкіше розхваливались б свою етнічну Батьківщину.

Але і в останній добірці є у Раїси україномовні вірші, і я відчуваю, що ми таки споріднені з нею одним болем...

Тамара ФЕДОРЕНКО
м. Сімферополь

УРЯД ЗАТВЕРДИВ ПОРЯДОК В'ЇЗДУ І ВИЇЗДУ З КРИМУ

Кабінет Міністрів України затвердив порядок в'їзду та виїзду з території окупованого Криму. Постановою встановлюються контрольні пункти в'їзду на тимчасово окуповану територію України або виїзду з неї:

— для автомобільного сполучення: «Каланчак», «Чаплинка», «Чонгар»;

— для залізничного сполучення: «Херсон», «Мелітополь», «Вадим», «Новоолексівка».

Згідно з постановою, в'їзд на тимчасово окуповану територію України і виїзд з неї здійснюється через контрольні пункти:

— іноземців та осіб без громадянства — за паспортним документом та спеціальним дозволом, виданим територіальним органом ДМС;

— громадян України — за умови пред'явлення паспорта громадянина України, закордонного паспорта, службового або дипломатичного паспорта, тимчасового посвідчення громадянина України, посвідчення особи моряка, а громадян України, які не досягли 16-річного віку, — з дотриманням вимог, передбачених для таких осіб Правилами перетинання державного кордону громадянами України, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57.

Агентство «Інтерфакс-Україна» зазначає, що в прес-службі «Укрзалізниці» спростовують наявність планів відновлення залізничного сполучення з півостровом Крим.

ДЛЯ БОРОТЬБИ ІЗ КОНТРАБАНДОЮ ДО ЗОНИ АТО І В КРИМ
Депутати-учасники АТО готують законопроект про уніфікацію порядку перетину ліній розмежування в Криму та в Донецькій і Луганській областях. Про це у понеділок в ефірі телеканалу «ІСТВ» заявив перший заступник Голови Верховної Ради Андрій Парубій, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

«Цей законопроект спрямований не проти простих людей, а, передусім, проти контрабандистів, які ведуть масштабну контрабандистську діяльність, не сплачуваючи Україні мита», — сказав А. Парубій.
За його словами, в законопроекті передба-

чене скасування вільної економічної зони, визначається «порядок перетину лінії зіткнення громадянами і, найголовніше, — вантажами».

«Вільна економічна зона повинна бути скасована, законом повинен бути регламентований єдиний спосіб пересування на окупованих територіях», — сказав заступник спікер-а. Він переконаний, що законопроект є необхідним заходом для запобігання переходам диверсійних груп противника через лінію розмежування.

Водночас А. Парубій визнав, що драфт закону передбачає певне обмеження прав громадян. «Обмежувати права людей мають законом, а не постановою», — зазначив Парубій. Він також запевнив, що законопроект буде доопрацьований з урахуванням рекомендацій експертів з метою мінімізувати незручності для громадян.

АТЕСТАТ «БЕЗ ЖОДНОЇ ЮРИДИЧНОЇ СИЛИ...»

Кримчани, які мають російські атестати про середню освіту, не зможуть навчатися в українських університетах. Про це кореспонденту «Крим.Реалії» повідомила перший заступник міністра освіти і науки України Інна Совсун.

Вона підкреслила, що цього року ситуація відрізняється від минулорічної. Тоді Міністерство освіти України змінювало кримчанам, які хотіли навчатися в українських вищих навчальних закладах, російські атестати на українські. Цього року для вступу до українських вишів випускників кримських шкіл повинні були зареєструватися в одній зі шкіл на території України, екстерном (заочно) закінчити її і скласти іспити, — сказала І. Совсун.

Перший заступник міністра освіти і науки нагадала, що документи про освіту, видані в Криму, є недійсними в Україні та більшості держав світу. «Атестати видані школами, які сформували ніким не визнана влада. Ці документи, згідно з міжнародним правом і з законодавством України, за законом про статус тимчасово окупованої території не мають жодної юридичної сили», — підкреслила І. Совсун. За її словами, такий же порядок прийому до вищих навчальних закладів поширюється і на випускників шкіл на території непідконтрольних Україні районів Донецької та Луганської областей.

ВЧИТИСЯ ЗБИРАТИ ДОЩОВУ ВОДУ

ЗАПРОПОНУВАВ КРИМЧАНАМ АКСЬОНОВ. БОГ ПОЧУВ... І ПОСЛАВ ПОТОП

Самопроголошений «глава» окупованого Криму Сергій Аксьонов нещодавно заявив, що кримчанам, враховуючи дефіцит прісної води на півострові, потрібно вчитися збирати і

УКРАЇНСЬКИЙ РЕЖИСЕР І НАШ АВТОР ОЛЕКСАНДР МУРАТОВ

Відразу зазначу, оскільки це важлива деталь, що телефон режисера Олександра Муратова мені дала проукраїнська кримчанка, яка через свою антипутінську позицію ще минулого року була вимушена вийти на материкову Україну. Вона емоційно переконувала мене, що Олександр Ігорович має настільки потужний інтелектуальний доробок, що його варто зробити доступним для всіх українців — через Інтернет. А я перед читав у якісні газеті надзвичайно цікаву статтю про нашого відомого режисера. Мовляв, і в УПА воювали цей слобожанець з кримськотатарським корінням, і в Ічкерії займався пропагандистською роботою — на боці Дудасва, звісно. Зрозуміло, після цього я просто мріяв познайомитися з Муратовим, небезпідставно сподіваючись, що рано чи пізно трапиться якася нагода. От вона й трапилася! Тож і завітав у гості до режисера, щоб уточнити деякі технічні деталі. А перед цим вирішив освіжити свою пам'ять, а також дізнатися з Вікіпедії ті деталі біографії Олександра Муратова, про які раніше не зів. З інтересом прочитав, охоче ділуюся інформацією з читачами:

Олександр Ігорович Муратов (21 квітня 1935, Харків, Українська РСР, СРСР) — український кінорежисер, кіносценарист, поет, літератор, публіцист, член правління Національної спілки кінематографістів України.

Народився в родині популярного харківського поета Ігоря Муратова. У малолітньому віці пережив воєнне лихоліття. За даними публіцістів Ігоря Козловського та Романа Ковала, підлітком перебував у підпіллі УПА. За порадою батька, звільненою з німецького концтабору, виїхав з України до Москви на навчання, де також підтримував зв'язки з антисталіністичним підпілем.

У 1959 році закінчив режисерський факультет Всесоюзного державного інституту кінематографії (ВДІК) у Москві, майстерня С. А. Герасимова.

1962-1968 роки — режисер Одеської кіностудії. У 1964 році разом із першою дружиною режисером Кірою Муратовою зняв фільм «Наш чесний хліб». У 1966 р. зняв першу самостійну стрічку «Яєдоха Павлівна». З 1968 р. — режисер Київської кіностудії імені О. Довженка. Знімає художні і документальні фільми, автор і співавтор сценаріїв до ряду своїх кінострічок.

1982 р. — фільм «Гонки по вертикалі», за сценарієм братів Вайнєрів.

У період 1991-1996 рр. за творами М. Хвильового О. Муратов зняв кіноприлогію: «Танго смерті» (за твором «Повість про санаторійну зону»), «Геть сором» (за поетством «Сентиментальна історія»), «Вальдшнепи» (за одноіменним романом). Всі трилогії одержали премію Всеукраїнського культурно-наукового фонду Т. Г. Шевченка «За визначний внесок у національне та державне відродження України».

2004 р. — вийшов фільм «Татарський триптих» (за кримськотатарськими новелами М. Коцюбинського).

2005 р. — автобіографічний роман «Розчахнuta брама».

Мешкає в Києві.

Отже, повторююся: їхав у гости до статньо підкованим. Поки Олександр Ігорович готував чай, я встиг пограти книжечку його віршів «Поетичні хвілі». Переконався, що поетичні твори досить талановиті. Попросив господаря розповісти трохи про початок його поетичної кар'єри. Режисер охоче погодився:

— У Харкові на той момент було близько ста тридцяти шкіл, з них лише дві — з українською мовою навчання. Мені, можна сказати, почастило, але я частенько пропускав заняття, бойти треба було довго, а я постійно відвідувався, — адже ріс допитливим хлопцем, а дорогою до школи стільки спокус

юний вік на той час. Східняк-слобожанець, син радянського поета, досить молодий і тут відчуття... прикарпатська криївка. Як ви тоді почувалися? Збереглися якісні щоденниківі записи?

— А я у вірші передав свої відчуття:
Бандера — наче пантера,
Напружена злісто пружина.
Він в Мюнхені. Ми у схроні.
І нам він вежається джином
Таким же малореальним,
Стискається наші астральні
тіла, перед ним присутні...

— Це добре, що була тоді така символічна фігура, яка мобілізувала патріотично налаштовану молодь. Зараз би такого лідера! Ми, «світличани», хоч і не по крівках розкидані, але емоції у нас, на жаль, подібні до ваших тогоджасних. Підписалися б під кожним вашим рядком, під кожним словом. Тож дозвольте вас і далі заситувати:

— Немає ні допомоги,
ні їжі, ні порятунку...

Це вже слово в слово думки моїх кримських побратимів. Чотири місяці сидячи без зарплати у ворохому оточенні. І ціні там значно вищі, ніж у нас. Проте навіть наша зарплата туди не потрапляє. І ви про подібну ситуацію писали в 1951 році:

I чуюмо: люди не знають,
Що ми ще не кинули зброю,
Що опір невгасно триває,
Що жертвуюмо собою...
To, може, ці жертви вже марні?
Нікому вони непотрібні?
Сидіти б у тихій кав'яні
У Мюнхені чи у Відні...

— Люди не вірили, що УПА продовжує боротьбу? Уявляю, як ви почувалися, сидячи по крівках... Ось і мені часом непримо буває, коли давні знайомі зустрічають запитанням: «То «Кримську світлицю» ще не закрили? Ще тримається? Ну, молодці!» А то вже були поховані. Та що тут дивуватися: здавалось б, усі умови створені, щоб нас уже не було, але ми є. Шкода, що «Кримська світлиця» виходить не на папері, а тільки в електронному вигляді, але ось цей номер «Світлички», де є ваша повість «Татарська кров», можу вам подарувати...

— Дуже дякую! Звичайно, випуската паперовий варіант було б краще. А стосовно настроїв, то я вас розумію. Сам же писав тоді про своїх побратимів:

Їх в схроні затиснула вдача,
Мене привела сюди віра.
Душа мої скислила і плаче.
Нудьга каламутна і сира.
І думаеш: зверхник Бандера
У Мюнхені горі не знає,
А я тут в есесесерах
Безславно у схроні коноа...

Неправда! Це — заздрість і втома.

Я тут не заради Бандери.

Я відданий ділу святому.

Борюся і — contra spem spero!

— Історія йде по спіралі. Цього разу відчутнішою є допомога світового співтовариства, а загалом проблеми українського світу багато в чому повторюються. Нам теж важко, але ж ми тримаємося не заради Порошенка чи Яроша... Ваш вірш співзвучний нашим настроям, хоч минуло вже 64 роки з того часу, як він був написаний у повстанській кріївці. А що ви тепер хотіли б побажати нашим читачам?

— Я хочу побажати найголовнішого — звільнення Криму! А «світличанам» та всім українським патріотам, що залишилися на півострові, — терпні і мужності. А ще — успіхів у постійній, повсякденній агітаційній роботі. Треба, щоб і в нинішній ситуації поширювалися українські ідеї в Криму, бо силою нічого не зробиш. Якщо міст через Керченську протоку не побудують і по суходолу не прорвуться, то Крим рано чи пізно повернеться в лоно України. Тому важливо, щоб на півострові існувала критична маса наших однодумців — людей, на яких можна спертися.

Сергій ЛАЩЕНКО

Презирлива веселість на лиці.
Ну що ж, повеселюсь і я колись.
Я буду мститися криваво

і невпинно.

На вигляд буду вірним ладу сином,
а у душі підступним наче рись.
І прийде час, коли одним плижком

вчеплюсь у хріплу

ворога горлянку.

Я вірю: доля викине орлянку.
І буде Правда нашим ватажком.

1952 р. Москва

* * *

О, Україно! Я від тебе втік.
Твої жлоби ненавидять незручних.
Дурні, як бовт, але хапаються влучно.
Я хитрий, протримався цілій рік.
Ненавижу і все ж таки люблю
тебе, незграбна ненько Україно.
Здуває вітер

з хвиль балхаських піні
і кидає її на коноплю.

Я поміж тих, хто душу загубив.
Я серед тих, що марят анашею.
Сплять олівець і аркуші

в кишені,

чекають, щоб я їх колись збудив.
Я не пишу у цих чужих стелах.

Тут це робити досить небезпечно.
Тут навіть жарти якось недоречні.
Блишиць як лезо невгамовний жах.

Нічого, витримаю, витерплю і це.
У порівнянні з смертью —
все це жарти.

Не Ельба тут, не лізу в Бонарти,
хоч не втрачаю все ж таки лице.
Над Балхашем кружляє хижий птах.

Орел? Чи сокіл?

Я профан в цій справі.
Готує він діла свої криваві,
а із транзистора органно лине Бах.
Я, мабуть, дійсно націоналіст —
люблю Вітчизну стійко і природно.
Колись на Україні стане модним
це слово. Але втратить

справжній зміст.

Я переконаний: коли прийдуть часи
національної святої перемоги,
ти, що боролися,

не будуть мати змогу
впливати на державні терези...

Про нас забудуть, нібито не ми
страждали в тюрах
і згинали в схronах.

Не нас згадають
під святкові дзвони.

Такий закон невдячної юрми.

1953 р. Казахстан

СОН

Я вже зібрався помирати,
та враз отягився і сів,
бо поряд брат, сестра і мати,
а за вікном дівочий спів...

Та це, на жаль, була химера.
Один лежав серед смерек.

Найвіній персонаж Гомера —
нешасний стародавній грек.

Моя улюбленна Ітака
лежала в іншій стороні...

Та захлинулася атака
енкеведистів на мені.

Моя правиця скам'яніла,
вчепившись в чорний кулемет.
Здавалося, ніяка сила
не роз'єднає наш дует.

Безсило відкотився ворог,
засівши тілами схил.

На горі опустився морок,
надійно мій прикривши тил.

Я ліз на гору без зупину.
Піт роз'їдав мое лицце.

Загину я чи не загину —
мене не хвилювало це.

Мене ніщо не хвилювало.
Я діяв наче автомат.

Пекло нестерпно кул жало,
а марився квітучий сад.

І спів дівочий, спів прекрасний
лунав у пам'яті моїй,
із жахом дійсності контрастний.

Та враз скінчились біль та бій.

Мене знайшли місцеві люди
уранці по той бік гори.

Один сказав: «Ні, жити не буде!..»

А другий слів не говорив,
а відтягнув мене до хати

(вона неподалік була),
і травами став лікувати,
піт і печаль стирав з чола.

Пройшло з тих пір багато років.

Щастливо де в чому мені.

Та переконаний глибо —

я вмер давно, на тій війні.

1999 р.

* * *
 Як це не прикро, я — не патріот.
 Бо «патріот» —
 це дещо кон'юнктурне.
 Тут відчувається не ширість,
 а котурни.
 У патріоти лізуть тільки дурні,
 які не мають праведних чеснот.
 Я — не «державник».

Це ще більш огидно
 і притаманно хижим шахрайам.
 Нагору видерлось
 пітекантропне бидло.
 Що є страшніше,
 ніж вельможний хам?

Однак не став я і космополітом,
 бо любов до рідної землі.
 Душа моя для всіх людей відкрита,
 та мають переваги чималі
 в моєму серці рідні українці.
 Нема за що любити, а люблю.
 І плачу через них я наодинці,
 І через них ночами я не сплю.
 Все думаю: чи можна щось зробити
 для процвітання рідної землі?
 Надія цими думами повита,
 живе вона лише на цьому тлі.
 Ні перед ким не відчуває провину,
 ні кому я з людей не завинив.
 Але перед тобою, Україною,
 боржник я. Це життя моє мотив.
 1999 рік

* * *
 Наближаючись до небуття,
 я надій втрачаю поволі.
 Наступила епоха сміття,
 що змінила епоху сваволі.
 Час застигнув. Життя не тече.
 Нам не гасла потрібні, а розум,
 бо павук нерозумності тче
 все нові для країни загрози.
 І просвіту нема і нема.
 Правлять бовдури,
 що є некультурні.
 Як стається, що біля керма
 опиняються неуки й дурні?
 І куди наш пливе корабель,
 роздуптивши безглазо вітрила?
 До яких він прямує земель?
 Тільки б хвиля його не накрила!..
 Сподіваюсь на Бога лише.
 У народ я давно вже не вірю.
 Як не зміниться підле кліше,
 у страшному загинемо вири.
 2000 р.

* * *
 Дістану зброю і гайну в ліси.
 Курок почне знову пальця потиск.
 Хто добре влаштувався в ці часи,
 по тому гірко плаче карний кодекс.
 Не красти —
 це тепер є смертний гріх.
 Ти, що крадуть,
 всіх інших зневажають.
 Постійно підіймають їх на сміх
 і є що юкують, коли ті заважають.
 Ти тільки спробуй —
 на заваді встань —
 без сумнівів безжалісно понищать.
 Не терплять
 справедливих нарікань.
 Їм заважають всі,
 чий розум вищий.
 Так що, терпіти? Треба йти в ліси
 і відновити геройні схрони.
 Я не боюся «Беркутів» й ОМОНів,
 І не таких із шмайсерами косив.
 Згадаємо бандерівські часи.
 Дістанемо з-під стріхі кулемети —
 для мене зовсім не нові прикмети.
 Повернемось у рятівні ліси.
 2001 р.

* * *
 Я зневажаю свій народ,
 а все ж таки люблю.
 Я задихаюсь від жалю,
 та в усмішці мій рот.
 Сміюсь над жлобством земляків,
 та слізами на очах.
 Лечу я наче хижий птах
 над мапою віків.
 Я грізно крила розпустив
 і бачить гострій зір,
 країною як ходить звір
 під заздрощів мотив.
 І заздрість мокне під дощем,
 і плаче мов дитя.
 Несправедливе в нас життя
 тому, що звірі ще.
 Нелюдське править світом цим,
 бо зверху дурні всі.
 Посаду вищу в нас посів
 найнайдурніший син.
 Чому у більшості казок
 такий сумний фінал —
 в фіналі дурень править бал.
 Це — привід для думок...
 2001 р.

* * *
 Затмарилося хмарами небо.
 Не треба здаватись могутнім.

A час вже подбати про себе,
 хоча б на найближче майбутнє.
 Я знаю одну лише правду,
 гуманну, єдину для людства.
 Чому ж вона майже завжди
 штовхає на самогубство?
 Щоб стати значним і багатим,
 моральні долають бар'єри.
 Чому не чесноти, а вади
 є приводом для кар'єри.
 I дуже велика спокуса
 робити з нечистим гешефти,
 забути про муки Ісуса,
 забути Ісусову жертву...
 Грудень 2001 р.

* * *
 Чи зненацька, чи поволі
 виникають епопеї.
 Я іду назустріч долі,
 а не плентаюсь за нею.
 Не тушию я на місці,
 а наблизжу майбутність.
 Там, гадаю, води чисті,
 не такі, як в нашій річці.
 Буде і моя присутність
 в тій майбутньотої країні,
 якщо навіть я загину,

Олександр МУРАТОВ

якщо доля раптом спинить.
 Я не думаю про смертність,
 Краще думати про вічність.
 Думати так — це не впертість,
 Це моя непересічність.
 Я не хочу бути схожим
 на бридке загальнє бидло,
 що благає «Боже! Боже!»
 і, як муха до повидла,
 приліпилось до дурного
 вщент пустого існування.
 Про пощаду молять Бога
 барани, що на заклання
 сунуть натовпом безумним.
 Бачити це дуже сумно...
 2001 р.

* * *
 Хто були оті татари,
 що прийшли колись із Криму,
 привели свої отари
 в слобожанську Україну?
 Я не знаю. Залишилась,
 як свідоцтво про татарство,
 піала біленька. Милість
 у безрадісному царстві.
 2001 р.

* * *
 Мабуть, з Господом склав я угоду,
 підписавшись кров'ю свою,
 що душою я з цим народом,
 хоч за кров'ю не є євреєм.
 Во обтяжена дітми єврейка
 врятувала мене від смерті,
 коли потяг тікав по рейках
 від фашистів, що перли вперто.
 Я ніколи не схибив у цьому,
 не терпів я антисемітів,
 не приймав їх в своєму домі.
 I за це був життєм побитий.
 Все природно.

Xтось любить французів.
 Xтось обожнює американців.
 Я ж в житті мав найбільше друзів
 серед тих, кого кличуть «маланці».
 Їх відмінність не дратувала.
 Навпаки — викликала цікавість.
 Захищав їх. Хоч дуже мало.
 Щось базікав я кволо замість
 того, щоб просто бити
 чи хоча б посылати матом
 тих недолюдків кострубатих,
 що йменуються «антисеміти».
 Я страшенно себе картаю,
 що не завжди втручався сміливо,
 як сміялися з тих, що гаркаво
 говорили щось дуже важливе.
 Якби слухали ми євреїв,
 то давно б вже жили як люди,
 хоч як в тій же Південній Кореї.
 Та у нас так ніколи не буде.

Подивітесь — євреї з нічого
 відновили свою державу.
 Ми ж жебраємо убого
 і на краще не маємо права,
 бо цінуємо в людях не розум,
 а сільське напів'янє жлобство.
 От і суне на нас загроза
 бездніального злого холопства.
 Я готовий до остракізму,
 не боюся обвинувачень.
 Краще нації ставити клізму,
 ніж вести до тотальніх страшень.

Не євреїв нам лаяти треба,
 а своє непролазне хамство.
 Можна жити і просто неба.
 Краще жити —

заможним панством.

A тепер ми стали панами
 не насправді, а на папері.
 Розвели ганебні «панами»
 на своїй вкрай занедбаній террі.
 A євреїв вже майже не стало.
 Так на кого скидати провину?
 В наших діях розуму мало,
 і тому Україна гине.
 Дехто скаже, що це — меншовартість,
 що Муратов не є патріотом.
 Це давно вже відомі жарти —
 побрехеньки замість роботи.
 Я обожнюю Батьківщину,
 і тому ненавижу глупство.
 Саме в глупстві фатальна причина,
 що штовхає на самогубство.
 Безпідставного оптимізму
 у моїх міркуваннях немає.
 Знаю точно: гине Вітчизна
 від манкуртів хижої зграї.
 Не в євреях жахлива загроза.
 Не в союзі з Росією щастя.
 Нуль ефекту від грантів та позик,
 якщо будуть чиновники красти.

ти наче стиглий смачний виноград.

Іноді я забиваю про туту і біль,

що виникає при погляді

на Батьківщину,

бо попри все чую, що звідусиль

пісня прекрасна задумливо лине.

Знаю, мій рідний народ не помре,

сплінуть усі історичні негоди.

Чорт не ухопить, свиня не зжере

нашу примхливу новітню свободу.

Дав її нам милосердний Господь.

Може, й не дуже її заслужили.

Друже, здивовано брови не зводь —

виникла наша свобода із пилу,

з пороху предків,

з козацьких могил,

з пісні про долю зрадливу

ї немилу,

з глини, що люд на толоках місив.

Все це давало і розпач, і силу.

Я без патетики тихо люблю

землю свою на ім'я Україна.

Бога про милість для неї молю

кожну відпущену Богом хвилину.

Це вже до смерті. Коли я помру,

ляжу в свою, непозичену землю.

Вів все життя небезпечну я гру.

Але тепер заспокоєний вельми.

2005 р.

Потім жорстока розплата

і каяття запізніле.

Хто завинив забагато,

в того свідомість прогнила.

Далі пряме дорога

до небуття і могили.

I не долине до Бога

сущність єства його вбога.

2005 р.

* * *

Коли мене питают, як було,
 я не кажу, що там було жахливо —
 мели сніги і заливали зливи,
 і сонце нас безжалісно пекло.

Небачена жорстокість ворогів

і нас у відповідь

лютила до нестяями.

I кожен з нас (і найдурніший)

трямив,

що ми на смерть приречений загін.

Горів вогнем Рожнятівський

район,

чинили хлопці відчайдушний опір.

Та це спочатку. Потім тільки отвір

щукали. Тільки б не взяли в полон.

Нас постріляли б зразу, без розмов,

гранатами б закидали у схроні.

Ця істинна лежала на долоні.

I кожен розумів її та йшов

на безнадійно геройчні кроки.

Наш бункер був захований

глибоко,

і повесні, як тільки сніг зійшов,

зі схрону виповзали потихеньку.

Дивились на бруньки на деревах,

на перших, що прокинулись,

комахах,

і слухали, як птах якісь там

тренякав.

А потім — зелень, що ховала нас,

КРІСТАН ЖЕРЕГІ: ТЕПЕР Я – УКРАЇНСЬКИЙ РЕЖИСЕР, І ДУЖЕ ПИШАЮСЯ ЦИМ

Крістіан Жерегі у свої 25 років – уже володар Грэн-прі престижного українського кінофестивалю «Відкрита ніч», сценарист, волонтер, військовий кореспондент і, перш за все, – патріот України. Ризикуючи життям, знімав документальні фільми про події на Майдані, де був важко поранений, потім – про окупацію Криму. Сьогодні Кріс працює над новою картиною в епіцентрі АТО на сході країни. І, на перший погляд, здавалося б, у цього улюблена долі є все для повного щастя. Його ж засмучувала лише відсутність українського громадянства і заголовки в ЗМІ, де він фігурував як «російсько-молдавський режисер».

МРІЇ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ

– Крістіане, в одній із наших бесід ти розповів, що твоя заповітна мрія – отримати український паспорт. Вона здійснилася, і абсолютно неймовірним чином...

– Так, моя мрія здійснилася абсолютно неймовірним чином. У свій день народження 19 лютого цього року я написав на Фейсбуці про те, що мрію отримати український паспорт. Друзі розмножили повідомлення. Наступного дня мені зателефонували з Адміністрації Президента і сказали, що мое прохання дійшло до самого Порошенка, і запросили для оформлення громадянства. Я спочатку не повірив, думав, розіграш. Ось таїнний подарунок я отримав на свої 25 років. Це – найкращий подарунок у моєму житті!

– Тепер чесно, – при оформленні довелось зіткнутися з бюрократичною машиною?

– Мені щодо цього пощастило: незважаючи на безліч обов’язкових процедур, жодної бюрократії. Для здобуття громадянства, справді, було потрібно багато паперів. До того ж у мене була протермінована віза перебування в Україні, треба було все це вирішувати згідно з законом, і,

незважаючи на те, що мені допомагали з оформленням, жодних поблажок не було.

ЩО ТИ ЗРОБИВ З РОСІЙСКИМ ПАСПОРТОМ?

– Російський паспорт рекомендованім листом надіслав до Росії. Іхти туди, аби відмовитися від громадянства, нудно й нецікаво. Та їх жодного бажання немає.

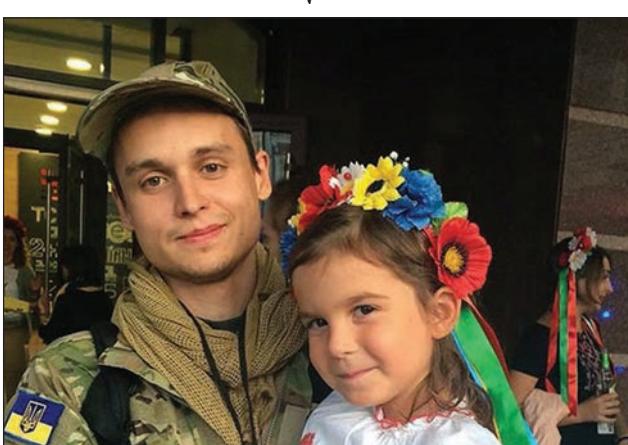
ЯК БАТЬКИ ПОСТАВИЛИСЯ ДО ТВОГО ВЧИНКУ?

– По-різному. Мама вважає, що громадянство – як релігія, його змінювати не можна. Але, на мій погляд, це – суто жіноча точка зору. Батько зрадів, схвалив мій вчинок і привітав.

ЩО ДЛЯ ТЕБЕ ОЗНАЧАЄ БУТИ ГРОМАДЯНИНОМ УКРАЇНИ?

– Якщо я скажу, – все, я нічого не скажу! Я вважав себе громадянином країни ще з Майдану, коли там почалися події, які вразили весь світ. Україна – приклад для всіх, як треба відстоювати свої права і боротися за свободу. Іншої такої країни немає, і я її дуже люблю. Де б я не був – на Майдані, в окупованому Криму, в зоні АТО, я вважав себе громадянином України. І головне, я більше не іноземець!

ПАМ’ЯТАЮ, ТЕБЕ ДУЖЕ ЗАСМУЧУВАЛО, що ЗАГОЛОВКИ В ЗМІ ТЕБЕ ПОДА-

ВАЛИ ЯК РОСІЙСЬКО-МОЛОДАВСЬКОГО РЕЖИСЕРА.

– Так, мене це дуже замучувало. Я вимагав замінити на «український режисер», але мені резонно відповідали: «Ви ж не громадянин України!». Це замучувало. Тепер ніхто не напише, що я – російський режисер, сценарист, актор. Я себе ніколи не відчуваєм. Тепер я – український режисер, і дуже пишаюся цим!

ДОЛЯ ФІЛЬМУ – ЯК ДОЛЯ ЛЮДИНИ

– Крістіане, розкажи про новий проект.

– Наразі триває робота над створенням повнометражної художньої стрічки про АТО. Фільм буде про справжню війну, про тих, хто загинув і пройшов пекло АТО. Працювати будемо безпосередньо на місці подій.

ТИ – ДОКУМЕНТАЛІСТ. КОЛІ З’ЯВИЛОСЯ РІШЕННЯ ІГРОВЕ КІНО?

– Рішення зінати повнометражку в зоні АТО прийшло ще в навчально-методичному центрі, коли я готовувався йти на війну лише як солдат. В якийсь момент я зрозумів, що просто необхідно знімати це кіно зараз, не відкладаючи на потім.

ХТО НАПИСАВ СЦЕНАРІЙ, І ЯКЩО НЕ СЕКРЕТ, ХТО ВІКОНАВЦІ ГОЛОВНИХ РОЛЕЙ?

– Серед авторів сценарію нового проекту – як професійні сценаристи, які пішли на фронт добро-

вольцями, – я з ними зустрівся в АТО, – так і звичайні учасники бойових дій. Фільм заснований на реальних подіях, подіях на сході країни влітку-взимку 2014 року. Зазначу, що один зі співавторів нового проекту – чудова актриса, поетеса і волонтер Алла Мартинюк. Це – її авторський дебют, невигадана історія про війну очима жінки. З виконавцями головних ролей ще до кінця не визначилися. Розкрию секрет, – серед акторів будуть бійці АТО, які зіграють самих себе.

ЧОГО ТИ ЧЕКАЄШ ВІД НОВОГО ФІЛЬМУ?

– Доля фільму, як і доля людини, – непередбачувана.

Але в картині не буде брехні і красивостей, лише хроніка подій. І, я сподіваюся, глядач це оцінить. Ми зімємо фільм не заради престижних фестивалів і винагород, а заради майбутнього. Аби наші діти й онуки знали правду і не виховувалися на образах лжегероїв.

БОЖЕВІЛЬНИЙ РИТМ КОЖНОГО ДНЯ ТЕБЕ ВЛАШТОВУЕ. АЛЕ МРІЇ ХОЧА БЫЛИЩИЛИСЯ, ЧИ НІ?

– Звичайно, залишились, хоча найпотаємніша вже здійснилася. Як це не багато, мої мрії – закінчення війни, сім’я, діти, свій будинок.

ЛІЛІЯ КЛІМЕНКО («Укрінформ»)

м. Запоріжжя

ЯК ЕКС-ПРАЦІВНИК ФСБ БОГДАНОВ ЗАХИЩАВ ДОНЕЦЬКИЙ АЕРОПОРТ

Боець «Правого сектора» Ілля Богданов – екс-працівник ФСБ, колишній громадянин Росії – провів у диспетчерській вежі Донецького аеропорту близько місяця. Він розповів Радіо «Свобода» про те, чому туди поїхав і що там бачив.

– Мені важко пригадати, в які конкретно дні я перевівав в аеропорт. Але це було десь наприкінці вересня, коли я туди заїхав, а виїжджаю уже в кінці жовтня 2014 року. А був я у диспетчерській вежі весь той час.

ЩО ЗАПАМ’ЯТАЛОСЬ, що СНИТЬСЯ НОЧАМИ?

– Ну ніби нічого такого не сниться. А запам’яталось... Мені сподобалось все там! Я намагався потрапити саме в аеропорт, оськільки там йшли важкі бої і для мене це було цікаво, я саме там хотів повоювати. До того ж мені було відомо, що там з протилежного боку було багато моїх опонентів, які приїжджають із «трашки» створювати «Новоросію». Тобто для мене це – усвідомлений конкретний ворог.

Насправді, в аеропорту було здорово! Хоча були поранені серед наших, але під час моєго перевібання там не було вбитих, а лише поранені з нашого боку. У той час ще ми були на тій піднесеної хвилі, що, можливо, підемо вперед. Тому все тоді було нормально.

– ЯК СКЛАДАЛИСЯ СТОСУНКИ З ВІЙСЬКОВИМИ, ТОБО ІЗ ОФІЦЕРАМИ І БІЙЦЯМИ ЗБОРНИХ СИЛ УКРАЇНИ?

– По-різному, але загалом нормально. Хоча, звичайно, мене здивувала відсутність грамотно збудованої системи оборони у тій же вежі. Деякі «персонажі» там сиділи з початку і до кінця ротації: військові там перебували тиждень, «правосеки» сиділи місяць. І хотіть там каже: «Якщо сепарії попрутуть, от у мене граната, я її кину вниз». Ну це – повний абсурд! Жодного мінування об’єкта, жодних розтяжок, що все ми робили і все лишилось від «Правого сектора».

По вежі ходили військові вздовж стінки, намагались мінімальну увагу до себе привертати, така у них була позиція. Вони з вежі нікуди не виходили, у вежі лише другий поверх використовувався, хоча на той момент можна було підніматись до 9-го поверху й коригувати вогонь. Там доходило до істерик. Тобто ініціатива відкрити верхні поверхи і почати працювати як коригувальники, розміщувати снайперів – це вже виключно ініціатива «Правого сектора». У підсумку ми свого досягли, робота артилерії пішла більш злагоджено, можна було прикривати термінал завдяки цьому. Ну, зрозуміло, що вогонь по вежі посилився, нас почали більше штурмувати, до нас ближче почали підходити. Військових це, здається, найбільше лякало. Але серед них було багато достойних хлопців, справжніх воїнів, хоча вистачало і тих, кому, аби «відбути номер».

– А коли Ви вперше почули про Донецький аеропорт?

– Це все так для мене почалось: у вересні я якраз почув про Донецький аеропорт і зрозумів, що мені дуже кортить потрапити саме туди. Перед цим я був під Іловайськом, не в оточенні, але поруч із тим містом, і при виході колон (із «Іловайського котла» – ред.) я там був. Тож наступною «гарячою точкою» для себе бачив саме Донецький аеропорт і моїм завданням було потрапити туди спеціально.

– А які думки з’явились, коли стало зрозуміло, що з Донецького аеропорту, як плацдарму, нікого нічого не атакуватиме?

– Тоді думка була така: навіщо звідти відступати і навіщо взагалі тоді його утримувати? Який сенс

його утримувати? Туди ж зійті щоразу проблема, все було під обстрілом, усі колони обстрілювались. І я найбільше переживав, що, мовляв, сиджу я там (у диспетчерській вежі – ред.), а от іхати назад «на броні», і раптом міна у бак влучить і так і згориша на тій «броні». Тобто кожен в’їзд і вийзд з аеропорту був надзвичайно ризикований.

– І ще таке запитання – що у «Правому секторі» говорили, коли українські бійці залишили аеропорт?

– Саме «Правий сектор»? Ну, «Правий сектор» не хотів звідти виходити, це був, чесно кажучи, такий серйозний черговий ляпас від влади, від ЗСУ. Якщо чесно, то було дуже ображливо, і для нас це також був знак: якщо «Правий сектор» виходить, то аеропорт буде зданий. У принципі, те саме зараз із Пісками.

– Насамкінець запитання, яке не стосується Донецького аеропорту. Як Ви потрапили у «Правий сектор»?

– Я спершу, коли приїхав в Україну, здався відомим спецслужбам і прошов перевірку в СБУ (до речі, досі з тими хлопцями, які мене перевіряли на детекторі брехні, я підтримую стосункі). Там сказали, що зі мною порядок, і я думав іти у добровольчий батальйон «Азов», але туди мене не прийняли. У «Правий сектор» я потрапив, натомість, достатньо легко, тобто через волонтерів знайшов виходи, зі мною поспілкувались і вже за кілька днів я був у ДУКУ (Добровольчому українському корпусу – ред.). За добу я потрапив у Піски, а через тиждень уже був у Донецькому аеропорту.

Богдана КОСТЮК

АРТИСТИВ ПРИХИСТИЛА УКРАЇНА

Лідер групи Brutto (до того – фронтмен групи «Ляпис Трубецкой») Сергій Михалок та продюсер Brutto Антон Азібекян отримали посвідки на постійне проживання в Україні.

Громадян Білорусі Сергій Михалок

та Антон Азібекян зверталися за дозволом на імміграцію в Україну через перешкоди у творчій діяльності, які вони пов’язують із своїми публічними заявами про підтримку Революції гідності в Україні.

Артисти отримали документи в Державній міграційній службі 25 травня від голови служби Сергія Радутного. При цьому Сергій Михалок та Антон Азібекян зберігають громадянство Білорусі.

ТИМ ЧАСОМ...

ЩЕ ОДНА «ПІРАНЬЯ»...

Російський актор Андрій Мерзлікін прибув до окупованого бойовиками Донецька, в якому він представив фільм «Брестська фортеця», і назвав героями. Про це він заявив під час представлення кінокартини, передає «Преса України».

«Перебуваючи в Донецьку,

я впевнено кажу, що тут символічна саме ця кінокартина, тому що ваше місто – це сучасна Брестська фортеця. Кожен з вас, вся спільність, буде носити ім’я героя вашої фортеці. Тому сьогодні я в черговий раз з гордістю представляю фільм-реконструкцію «Б

* * *

УXIII ст., у часи князювання Данила Галицького, його Галицько-Волинська держава опинилася в надзвичайно складному становищі. Ніби сам сатана послав у це нещасливе XIII ст. найбільші в історії випробування українцям-русам, аби вони довели свою спроможність залишитися в історії. Жодна країна світу не пережила такої всезагальній кривавої драми, яка випала на долю нашої держави і народу.

З одного боку, — нищівна монголо-тatarsька навала. З іншого, — західні країни, вони ніколи не починували її не були вдачними українцям-русам, які першими брали на себе основний удар кочівників. Більше того, європейці намагалися скористатися з ослаблення східнослов'янських князівств, щоб урвати для себе шматок її землі, її багатств. Уже в 1238 р. Данило змушений був відбивати агресію із заходу рицарів-тевтонців із Добжинського ордену, які захопили частину волинських земель. Це була битва з хрестоносцями під містом Дорогичином. Магістра ордену Бруно було взято у полон. Князь Данило, за словами літописця, тоді сказав: «Не гоже е держати отчину нашу крижевикам-тепличам, тбо то соломоничам» (криж — хрест, тевтонські хрестоносці мали блі плащи з чорним хрестом; теплич (лат. templus) — храм, Ерусалимський храм — свята святих, покровитель хрестоносців, який був побудований на місці Соломонового храму).

Галицько-Волинська держава зуміла вистояти. Вона перейняла державотворчу традицію, політичний досвід і духовну культуру від Київської держави — без будь-якої історичної паузи. За політичною структурою це була також монархічна держава, як і в київську добу. Але була й певна відмінність: в останні роки у Київській державі посилилась роль віча, особливо в період роздрібнення країни. У Галицько-Волинській державі в часі її найбільшої могутності віча фактично не існувало. Побільш князя стояла численна група радників із прибічників і сподвижників реформаторської діяльності Данила Галицького. Основними законами суспільного життя були «Руська Правда» і «Правда Ярославичів». Навіть спосіб формування військ, управління боєм, грошова одиниця — залишались тими самими. Православна релігія була основною ідеологічною опорою князя-самовладця.

Галицько-Волинська держава повністю перейняла і продовжila державно-політичну традицію епохи Київської Русі. Через те є підстави період існування першої державності українського народу поділити на два етапи: київський і галицько-волинський. Хронологічно цей період обіймає час від виникнення Подніпровської держави, від Кия (середина VII ст.) до падіння Галицько-Волинського королівства (середина XIV ст.).

Данилов Романович випало вести боротьбу з новим великим завойовником, що прийшов зі Сходу, — монголо-тatarsькою ордою. Перша зустріч відбувається в 1223 році на річці Калці. Це була вкрай драматична битва.

Перед тим полководці великого воїна монголів Чингісхана пройшли через Дербентські ворота й увірвались на територію Північного Кавказу. Тут вони розгромили стійбіща кочового народу албанів, а також їхніх спільніків — половців. Половецький хан Котян, який був тестем галицького князя Мстислава Удатного, примчав до Галича й закликав руських князів до боротьби з новим, ще невідомим нападником. Саме за наполяганням Котяна Мстислав Удатний переконав багатьох руських князів піти в степи та розгромити нового ворога.

На цей заклик пристало небагато князів. Наймогутніші, найсильніші з володарів не приєдналися до цього походу.

Навесні 1223 року галицький князь Мстислав, волинський —

Данило, київський, пересопницький, курський та деякі інші князі зі своїми дружинами вирушають у степи назустріч невідомим ордам. На ріці Калці (сучасному Кальчику) вони зіштовхнулися з передовими ордами монголо-татар. Невідомі прибульці, невідома їхня тактика бою. Літописець зазначає, як вісім днів ці кочовики заманювали в глибокі степи наївних князів, які намагалися познайомитися з ворогом та розгромити його.

А монголо-татари робили так: їхній невеличкий загін ішов на зближення з супротивником, тричі пускав густий дощ стріл у вершників і

Раїса ІВАНЧЕНКО

ІСТОРІЯ БЕЗ МІФІВ. БЕСІДИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

УРИВОК З КНИГИ

відходив. А коли ворог тікає, природно, за ним потрібно гнатись. І ось ця восьмиденна гонитва привела русинів з їхніми провідниками-князями до того місця, де були основні сили стоповиків-ординців. Треба відзначити, що не всі руські князі взяли участь у цій гонитві. Київський князь Мстислав та інші залишилися на березі Калці й вичікували в таборі, де укріпилися, чим закінчиться битва, яку провадили з ordinцями Мстислав Удатний, Данило Романович і хан Котян зі своїми ратями. Ці князі були розгромлені. Вони добралися до Калці й ледве живими переправилися через річку. Тут їх почали добивати недавні соратники — половці, що відбирали в русів коней і зброю. Все це відбувалося на очах у інших князів, що спокійно сиділи на протилежному березі в своєму укріпленному таборі, але на допомогу не прийшли.

Данило Романович і Мстислав Удатний після поразки повернулися у свої землі. Літописець говорить, що був «плач великий» по всій їхній землі. А до табору князів, що лишалися ще на Калці, був посланий від ordincівських восначальників Джебе і Субеде якийсь бродник на ім'я Плоскин. Він передав князям пропозицію, щоб ті дали великий викуп ordinцям і тоді їм дадуть спокій. Звичайно ж, руські князі погодились на це. Гадали, що справа на цьому завершиться.

Та не так сталося. Тільки-но зійшло сонце й освітіло місце, де звечора ще був табір руських воїнів, як воно раптом затъмарилось. По всьому полю валились зломані вози, купи людських трупів та бігали нажахані коні... У весь табір був розгромлений. Князів забрали в полон, їх пов'язали вір'овками, склали вряд на землі, зверху наклали дошки. Ordincівські полководці святали на них свою перемогу. Жахливі крики невдатних князів потонули у реготі сп'янілих переможців. І той крик, і та ганьба, і та зрада були великою пересторогою для всіх руських володарів. Але вони не захочали того почути. Князі продовжували ворогувати, не жадали об'єднуватись, іх врятувало поки що тільки те, що в 20-х роках Джебе і Субеде не мали наміру

заглиблюватись у Подніпров'я — вони повернули своє військо.

У 1237-1238 рр. онук Чингісхана (син його старшого сина Джучі) — хан Бату, який з наших літописів відомий як Батий, зібрах величезну орду й вирішив спочатку в північно-східні князівства — Рязанське і Володимиро-Суздалське. 4 березня 1238 р. у битві з ordinцями загинув могутній володимиро-суздалський князь Юрій Всеvolodович. Як писав про нього автор «Слова о полку Ігоревім», цей князь шоломами своїх воїнів міг розплескати Дон.

Це було той самий могутній і гордий володар, який зверху поставився до заклику Мстислава Удатного і хана Котяна і, власне, зрадив їх, не пішов з ними до Калці проти ordinців. Але історія не прощає зрадників. У битві на річці Сіті в березні 1238 р. його зрадив рідний брат Ярослав Всеvolodович. Літописець пояснив, ніби провидіння, Бог так підказав йому. Після смерті Юрія на річці Сіті Ярослав перший прибіг до хана Бату та випросив у нього ярлик (дозвіл) — на велике князівство Володимиро-Суздалське. Він, Ярослав, виявляється, сам жадав бути великим князем. Тому й зрадив брата.

Історія і йому не простила зради: пізніше князь Ярослав, який з усіх сил гнувся перед ordincіями за воївонниками і слугував їм в усьому, був отруєний великою ханшею

Києва від нової, ще більшої ординської навали.

Зауважимо, що від 1239 р. Київська земля включається в державне життя Галицько-Волинського князівства. З цього часу доля Київщини, а разом з тим і Переяславщини на тривалий час пов'язується з історичною долею Галицько-Волинської держави, Данило Романович відчував, що ordincія навала скоро докотиться і до його столиці — до Галича. Через те в 1239 р. він разом зі своїм старшим сином Левом на чолі великого посольства відбудував до могутнього короля сусідньої Угорщини Бела IV.

Кій був захоплений ordincіями. Знищені храми, палаці, торговища, пристані, ремісничі майстерні, оселі киян. Знищені й саме населення. Уже в пізніші часи археологи розкопали в центрі міста в районі Житомирської вулиці та інших місцях величезні братські могили, де людські кістки лежали пластом завширшки кілька метрів. На місці багатолюдного Києва довго тліло попелище. Орда ж покотилася на захід. Під її важкою ходою гинула цивілізація східноєвропейського слов'янства. Перемоги сп'янили ordincів: вони тепер жадали більшого — захопити увесь світ.

І хан Бату розділив своє воїнство на дві частини: одна з них попрямувала в країни Західної Європи через польські князівства, плюндруючи їхні землі. Інша частина — попрямувала у південноєвропейські держави, до Середземномор'я.

У 1241 р. був розгромлений польський князь Болеслав Соромливий. Зруйновані Люблин, Завихост, Сандомир, Краків, Вроцлав... 9 квітня 1241 р. біля Лігніце полягли воїни нового краківського князя Генріха Благочестивого та його союзників-хрестоносців на чолі з магістром Поппо фон Остернором, полягли раті із Сілезії і Моравії. Дев'ять мішків відрізаних від убитих воїнів правих вух надіслали до нової столиці Каракорум ordincіївські полководці. Це мусило підтвердити їхній блискучі перемоги в Європі, які вони діставали, щоб виконати заповіт Чингісхана: завоювати землю від краю землі, де сходить сонце, до краю землі, де воно заходить.

Інша частина орди на чолі з самим Бату пішла на болгар, сербів, дійшла до Середземного моря, оточивши могутню кам'яну фортецю — місто Траут. Ординці нищівно пройшли й землю Угорської держави.

Бела IV та його брат Коломан не сподівалися, що хан Бату зуміє перейти через Карпатські гори. Але його воїни прорубали проходи крізь ліси в горах, дерева спалили й вирівняли дорогу. Орда скотилася з гор і зайнняла долину річки Тиси. Влітку 1241 року в долині Тиси, де впадає в неї річечка Соль, угорські війська були повністю розгромлені й розсіяні. Коломан же був смертельно поранений і невдовзі помер. Бела IV утік аж до побережжя Адріатичного моря, повелів спішно будувати для себе галерею та перебував на ній постійно, боячись пристати до берега. Хан Бату обіцяв велику нагороду тому, хто принесе відрубану голову цього «невдатного» державця. Угорське королівство перетворилося в руїну. По спорожнілих дворах і згарищах розгулювали зграй вовків-людодіїв, які нападали на кожного, хто ще лішався живим. Лежала в руїнах столиця королівства — стотисячне місто Пешт. Над ним ще довго смерділи дими, дотлівали замкнені в церквах і монастирях людські трупи. Кілька днів хвилі блакитного Дунаю були червоними від крові — ординці кинули в ріку десятки тисяч забитих людей.

Горіли хорватські міста Рагуза, Котора, Свація, Дрвость... Германський імператор Фрідріх, який перед тим відмовився увійти в союз з Белою IV, збирався тікати світ за очі... Так розплачувалася Європа за зраду, за відмову допомогти Данилові Галицькому в боротьбі проти монголо-тatarsької навали... Але найдивніше те, що цей жорстокий урок у майбутньому зневажила самовдоволена Європа...

Л. М. Драгоманова

Довго підступав до матеріалу й, нарешті, зібравши частину, — пиш про Людмилу Михайлівну Драгоманову — дружину Михайла Петровича, «апостола правди і науки», як назвав його Сергій Ефремов.

Народилася Людмила — донька штабс-капітана Михайла Дмитровича Кучинського (1796—?) та його дружини Марфи Йосипівни 1842 року в селі Підставки (тепер — Липоводолинський район Сумської області). Про цей населений пункт, де формувався світогляд майбутньої дружини Михайла Петровича Драгоманової, Олена Пчілка в спогадах написе: «Є на Сумщині, серед мілій Липоводолинщини, багатої на гарні куточки, чудовий краєвид! Це той, що з'являється перед очима, коли дивитись на нього з високого узгір'я гори Блохи. Станете на краю гори і перед вами на схід відразу розстилиться велика долина Груні. Та яка ж широка й розмаїта! Грунь вибігає з очеретів чистою, блакитною течією і несе свої води у Псел. По берегах річки схилили свої віти верби: кучері ті звili ті щедрі води. Понад річкою стеляться долиною луки, яріуть зеленощами свіжих трав. Зліва видніється село Підставки. Перед тією панорамою мов збігла з гори Блоха й стала на останньому горбочку, над самими водами й луками, маленька дерев'яна, придворна церковка, на честь Святої Трійці в с. Слобідка. Дійсно, тільки б на ангельських крилах витати над тим краєвидом! Гарний він літньою порою, як пишає зеленощами, радісним життям, красені зимовою добою, як долина здається ще просторішою — укрита широким, білим сніговим подолом, що сяє блисками і по сивій мережці вод, скованих кригою, і на білих роздолах, і по срібних кучерях дерев, опушених інешем; красен той вільний краєвид і напрөвесні, як уся велика біла пелена повернеться в широку, вільну повінь, розілеться геть—геть долиною, а небо весняне відбивається в ній сяйвом, блакиттю! Ліворуч від гори Блохи білють хатки, розглісся по підгір'ю разом з садочками, вільно, де самі хотіли, спускаючись до луки, за якою тече Грунь. Ще далі, за Грунною, за сінокосом видніється темна, довга смуга поважного бору, що простягнулася до с. Бірки. Понад ними краєсуються різними барвами картаті ниви, веселі гаї. Праворуч від Груні знаходитьться Шепелиха — невеликий лісок з її чудовою криницею. А зверху знаходитьться Півнева гора. Такий краєвид побачите з гори Блоха, щоб найліпше роздивитися красу долини річки Грунь».

До речі, Людмила Кучинська — дівчина, з якою Драгоманов приятелював іще з малечкою, осікільки Михайлова сестра Ольга — похрестниця матері нареченої, Марфи Йосипівни. На початку 1862 року двадцятирічна Людмила приїхала до батька, який проходив військову службу на Печерську і залишилася в Києві — талановита дівчи-

ДРУЖИНА «АПОСТОЛА

на стала відвідувати аматорський гурток в «Українському домі», виступати на театральній сцені. Студент університету Св. Володимира не раз гостював у земляка Кучинського вдома і там молодята зустрічалися і покохали. Влітку 1864 року Михайло Петрович одружився з молодою акторкою Людмилою Михайлівною Кучинською: вінчання проходило у церкві Св. апостолів Петра і Павла, що знаходилась при головній споруді колегії Павла Глаганя. Тайство шлюбу здійснював священик Симеон Трегубов з дияконом Григоровичем.

Подружжя Драгоманових вийняло приміщення в кіївському будинку Войцеховського на Жандармській (пізніше Маріїнсько-Благовіщенській) вулиці, займаючи невеликі кімнатки. В одній було розставлено чепурно на поличках чимало книжок; окрім столу до писання, збоку стояла старенька шафа та декілька стільців. Як згадувала Людмила Михайлівна, матеріальна незабезпеченість гнітила її хвилювала Михайла Петровича, і це яскраво відбивалося на його обличчі — хмурнів й інколи виявляв невдоволення. Коли був дома, трохи зігнувшись, годинами сидів за столом — запопадливо читав, писав, перегортав сторін-

Леся Українка з Аріадною Драгомановою

ки книжок, що купою лежали біля нього.

На чужині в Драгоманових народилося троє малюків: Людмила Михайлівна і Михайло Петрович переживали, що дітям «...ні Дніпро, ні Псел нічого не говорить і не говоритиме, і сього не поправиш!», але всі троє — Ліда, Аріадна та Світозар — хоч ненадовго, але в дитячі роки таки повернулися в Україну. Дочка — Лідія, виїшла заміж за професора Софійського університету в Болгарії, болгарського національного діяча, письменника й історика, автора солідних праць про Україну і перекладача творів Шевченка болгарською мовою Івана Димитрова Шишманова (1862—1928, походить з роду давнього (963 року) болгарсько-македонського царя Шишмана), амбасадора Болгарії в Українській державі у 1918 році.

Аріадна народилася в Швейцарії, де на той час перебувала в еміграції родина, 8 квітня 1877 року. Михайло Петрович, коли називав таким іменем молодшу доньку, мав надію, що ця «нитка Аріадни» не дасть роду заблукати по світу і приведе в Україну. Вона — ровесниця Лесі — молодої сестри, Ольги, найкращої подружки протягом всього життя поетеси. І тому дуже гарні товариські взаємини між Лесею і Радою склалися

відразу при зустрічі. «Радочка», «Раденятко», «Радунчик» — зверталася в листах до своєї кузини Лесі Українки. Галицький художник Іван Труш у Києві закохався в Аріадну, вони заручилися, про що писав у листах до матери: «Увійшов у близькі стосунки з сім'єю Драгоманових, у которых на дачі на Сирці, під Києвом, прожив чудове літо, малюючи лісові етюди. Тут намалював я першу свою вдалу картину «Самітня сосна».

Світозар Драгоманов побачив світ 29 червня 1884 році у Плен-пале, кантон Женева (Швейцарія): тут здобув початкову освіту (1889—1890). У зв'язку з призначенням Михайла Петровича на посаду ординарного професора історико-філологічного відділення Болгарської вищої школи і переїздом батьків до Софії, Світозар два роки навчався у французькій початковій школі (1891—1892), після закінчення якої продовжив навчання у Ліцеї «Janson de Sailly» у Парижі (1892—1894), мешкаючи в родині Володимира Гольдштейна, члена редакцій французьких газет «Работник» і «Вольное Слово», приятеля та однодумця Михайла Петровича.

...Найтепліші стосунки у Людмилі Михайлівні склалися з Лесею Українкою — за період з 1893 до 1899 року поетеса адресувала дядині 30 листів, які мають переважно побутовий, сутін родинний характер, але є яскравим свідченням однієї з найяскравіших рис характеру поетеси — почуття обов'язку і співлеживання. Леся, наприклад, хоче, щоб листування з дядиною мало лише позитивний настрій, а тому не пише її у ті дні, коли відчуває якийсь душевний дискомфорт або має погане самопочуття. В усіх листах Леся Українка звертається до Людмилі Михайлівні тільки словами «люба дядино». Коли знає, що з якихось причин не може звернутись безпосередньо до Михайла Петровича, то адресує свої звернення до його дружини, точно знаючи, що вона завжди виконає прохання племінниці. Хіба це не яскравий приклад поваги і довіри подружжю Драгоманових! Часто в разі виникнення якихось сімейних проблем Леся Українка звертається за порадою саме до Людмилі Михайлівні. У кожному листі детально розповідає про новини в колі родини, спільніх дружів і знайомих. Рідко в якому листі після 1895 року Леся не нагадує дядині про те, що їхня родина Косачів дуже хоче, щоб Людмила Михайлівна переїхала із Софії, де вони жили з дядьком,

ближче до них, або ж і взагалі запрошує жити разом: «От коли би вже скоріш приїдили, то якось би лучче було». У 1898 році молодший син Драгоманових Світозар все-таки переїздить до Косачів. Леся Українка стає його вчителем, готове до вступу в гімназію. В одному з листів від 4 жовтня вони разом повідомляють мамі, що «Зоря (Зора — Світозар, син Михайла і Людмилі Драгоманових — В.Ж.) — учень III класу, Київської IV гим-

реґла нам спомин у «Щоденнику»: «Не більше 3—4-х хвилин я була відсутня, але серце мое поривалось до нього, я ось я повернулася, щоб бачити його ззаду, як він вставав з крісла і потім падав обличчям вниз, наче хотіс раптом підрубував його по-полам. Я встигла підхопити його, перевернути, підставити під ноги стілець. Та він уже був непримінний і хріпів. Я вискочила з криком Ліді і Вані про доктора, який прийшов для того, щоб сказати,

Л. Драгоманова з дітьми Аріадною і Світозаром

назии. Зоря дуже радий своєму новому званню».

Людмила Драгоманова стає однодумцем Лесі Українки й тоді, коли постає питання про операцію Лесі на нозі, яку мав робити відомий хірург у Берліні. Дядина підтримала поетесу в тому, що операція необхідна, адже це — надія позбутися багаторічного болю, з яким жила Леся (лист від 18 грудня 1898 року). Також племінниця, як раніше з дядьком, так тепер з дядиною, обговорює на сторінках листів і свою літературну творчість, високо цінуючи думку Людмилі Михайлівні (лист від 30 листопада 1898 року).

У деяких листах до Людмилі Драгоманової Леся Українка відкрито висловлює політичну та громадянську позицію. Наприклад, з листом від 18 листопада 1896 року вона послала свою статтю, написану французькою мовою «Голос однієї російської ув'язненої» і просила дядину якнайшвидше знайти редакцію, яка б цю статтю надрукувала. Це була реакція обурення письменниці на дії французьких буржуазних поетів, які радо вітали у Парижі російського царя Миколу II. А в грудні «в Києві було багато обтисків та арестів, поліція забрала

навіть в самий університет і там обшукала лабораторію і навіть кабінет одного професора. Після цього почали хапати студентів»

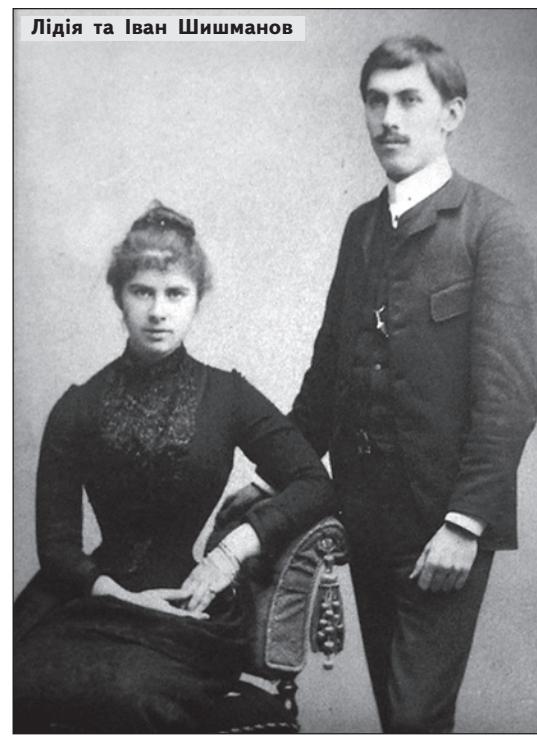
— Леся однозначно на боці студентів, її обурення не має меж, і пише про це вона саме Л. Драгоманові, адже цій людині завжди знаходила розуміння, підтримку і душевне спокоєння. Їхні близькі, теплі родинні зв'язки не припинились після смерті дядька Михайла у 1895 році. Леся Українка, як і раніше, дорожить стосунками з дядиною: «А тепер бувайте здорові, моя люба, дорога, бідна моя дядино! Я завжди була і буду та сама Ваша і дядькова Леся, яку Ви знали в Софії».

Михайло Петрович Драгоманов одійшов у світ Божий 20 червня (2 липня) 1895 року в Софії: про останній день чоловіка Людмила Михайлівна збе-

шо все кінчилось. Ну от — все це перенесено і я живу...

Що було зі мною із дітьми потім, я добре не пам'ятаю. Я збожеволіла, кричала, плакала, не могла зрозуміти, що трапилось, бачила нещасних Ваню, Ліду, Лесю у відчай, і Раду сердешну привезли на горе від Амманів. Потім почалось отступіння до всього навколошнього, одна скорбота, неможливість помиритися з тим, що трапилось, безпорадність, незаслуженість такої втрати, жалість, жаль за тим, що так рано, в самому розквіті років для справжньої роботи загинула людина такої сили розуму, розвитку, такого серця і доброти. Не мі тільки, його сім'я, плачмо за ним, оплакую його студенти, професори, знайомі, друзі і весь народ, для якого він поклав усе життя. Кажуть, що це може бути розрадою мені в перенесенні горя. Ні, це — не розрада, це збільшує горе, бо показує, що він незамінний, що робота його ще не закінчена і що багато з того, що він міг робити ще, за брав з собою у могилу: за кілька годин до смерті він будував ще плани потрібних робіт... Де ж тут справедливість?! «За що, за що?» — повторюю я за ним, як він постійно говорив, коли йому стало погано...

Я не знаю, як провела весь той час, знаю, що не запліщила очей цілу і що час летів з неймовірною швидкістю. Як мені хотілось якнайдовше мати його з собою!. Поговорили М. П. Драгоманова на Софійському кладовищі. Про значення діяльності Великого українця для України й Болгарії свідчать знову ж таки рядки із «Щоденника» Людмилі Михайлівні — «після поховання на могилу українця поклали 25 вінків, на яких, зокрема, були такі надписи: «Бійцеві свободи та думки, учителеві правди, нашому вічній кладачеві М. Драгоманову. Студенти III історико-філологічного курсу»; «Професору Драгоманову — борцеві за прогрес людства. Студенти історико-філологічного відділу»; «Михайлу Драгоманову — відмінному й невтомному професорові. Міністерство народної освіти»; «Борцу за правду та свет от любящих его русских и европейских земляков в Софии. Минцес, Белковский, Шац, Вайсман, Карабунский, Калина, Баламезов» та ін. (Закінчення на 11-й стор.)

ЦЕ НЕПРИПУСТИМО!

**ПУБЛІЧНЕ
ЗВЕРНЕННЯ**
архієпископа Сімферопольського і Кримського Української православної церкви Київського патріархату

КЛІМЕНТ

Минув рік геополітичних протистоянь на Європейському континенті, заручниками яких стали громадяни України, що проживають на території Кримського півострова.

Рік переслідувань, катувань та тортур українців на півострові. Рік наступу на українську церкву, українську освіту, українську культуру, знищення україномовного інформаційного простору на терені Криму змусили мене зробити це звернення.

Очевидними фактами й непролітними справами є минулорічні захоплення церкви на честь Священномученика Клиmentа в місті Севастополь та церкви на честь Андрія Первозванного в селі Перевальному, спалення дачного будинку керуючого епархією в селі Мраморному Сімферопольського району. Через загрозу втрати бізнесу за підтримку віруючих Київського патріархату протягом шести місяців 2014 року були закриті парафії, які розташувались у приміщеннях, наданих українськими бізнесменами у містах Саки, Краснопerekopськ, Керч.

У черговий раз місцева кримська влада організувала рейдерське захоплення частини приміщення, що належать Кримській епархії Української православної церкви Київського патріархату в Сімферополі. 29 травня 2015 року відбувся аукціон оренди приміщення площею 112,6 квадратних метрів, що знаходитьться на 1-му поверсі по вулиці Севастопольській, будинок 17 міста Сімферополь. Саме це приміщення перебуває в оренді Кримської епархії Української православної церкви Київського патріархату. Аукціон організували й провели «Міністерство майнових і земельних відносин Республіки Крим» без повідомлення орендаторів цього приміщення. Фактично відбувається чергове захоплення приміщення Кримської епархії Української православної церкви Київського патріархату.

Саме тому від імені нашої релігійної спільноти та від імені українців у Криму я звертаюся до міжнародної спільноти із закликом невідкладно зробити все можливе для допомоги українцям у Криму захистити свої національні та релігійні права, не допустити їхнього силового витіснення з рідної землі та асиміляції.

ВВАЖАЮ:

- непропустимим є переслідування кримчан за їхню релігійну приналежність;

- непропустимим є захоплення приміщення Кримської епархії Української православної церкви Київського патріархату;

- непропустимим є переслідування активістів руху «Євромайдан-Крим», які відстоювали свою позицію мирним шляхом, організуючи мирні акції на підтримку європейського вибору українців;

Звернення адресоване: Генеральному секретарю ООН Пан Гі Муну, Голові ОБСЄ Івічу Дачичу. Також країнам-підписантам Будапештського меморандуму: Президенту України Петру Порошенку, Президенту РФ Володимиру Путіну, Президенту США Бараку Обамі, Прем'єр-міністру Великої Британії Девіду Камерону, Президенту Франції Франсуа Олланду, Голові Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпіну та Представництву Європейського Союзу в Україні.

УАПЦ і УПЦ КП ПІДПИСАЛИ ДОКУМЕНТ ПРО МАЙБУТНЄ ОБ'ЄДНАННЯ

На спільному засіданні комісій Української автокефальної православної церкви (УАПЦ) та Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП) підписано документ, в якому йдеться про майбутнє об'єднання в єдину Помісну православну українську церкву.

Відповідний документ опубліковав у Facebook керівник інформуправління Київського патріархату Євстратій Зоря.

Нещодавно на Фейсбуку накаунті митрополита Української православної церкви Олександра Драбинка був оприлюднений указ предстоятеля УПЦ МП Блаженнішого Онуфрія (Березовського) про його звільнення з посади настоятеля храму Усіх Святих Свято-Воскресенського Собору в Києві.

Цей крок багато хто розглядає як спробу кремлівського лобі в УПЦ усунути від усіх можливих посад у Церкві архієрея, здатного стати центральною фігурою УПЦ МП в об'єднувальних для українського православ'я процесах і очищенні церкви УПЦ МП від кремлівськоїрезидентури.

Для пояснення неофітам. Архієпископ Олександр Драбинко довгі роки був найближчим помічником і секретарем Блаженнішого Володимира (Сабодана). В очах пастки він — єпископ номер один, якщо йдеться про перспективу зробити церкву УПЦ МП дійсно українською і почати процес реального церковного діалогу з УПЦ КП.

Він — наймолодший єпископ УПЦ, що, може, і подобається пастки, але само собою було певним подразником для ублеглих сивиною єпископів, багато хто з яких був і залишається одержувачем російських грошей.

Ваги в очах громадськості надає йому і те, що Драбинко — фігурант кримінальної справи, яку порушив проти нього міністр Захарченко, намагаючись відсунути від управління церкви покійного Блаженнішого Володимира.

Для Януковича і Кремля, починаючи з 2012 року, отримати повністю залежну церкву-маріонетку було одним з пріоритетів. За нашими даними, тоді у митрополита Олександра відбулася зустріч з церковним меценатом Віктором Нусенкісом. Після цього у Драбинка залишився небагатий вибір: або переконати Блаженнішого Володимира відмовитися від керівництва церквою, або поїхати в Росію, або спочатку — потрапити під ізоляцію, потім бути дискредитованим, а там — буде видно.

При цьому аргумент, що поїздний від'їзд буде важливим для захисту базових принципів прав і свобод людини в Криму.

Вважаю актуальним і доцільним вже сьогодні вирішити питання на міжнародному рівні щодо негайного запровадження міжнародної місії для моніторингу прав людини та диктаторів унітарійних спільнот на Кримському півострові.

Прошу Вас розглянути на рівні міжнародних переговорів питання забезпечення прав свобод українців Криму та питання функціонування Кримської епархії Української православної церкви Київського патріархату на півострові Крим.

З повагою,
архієпископ Сімферопольський і Кримський Української православної церкви Київського патріархату

КЛІМЕНТ

У документі йдеться про те, що на засіданні, яке відбувалося в Михайлівському Золотоверхому монастирі 8 червня, дійшли висновку, що для об'єднання необхідно скликати Об'єднаний Собор.

Згідно з текстом підсумкового рішення, представники УАПЦ і УПЦ КП до 30 червня цього року мають домовитися про скликання Собору.

захисниками цілісності нашої країни є тільки «уніати» і «роздольники». Там вважають, що більшість з нас нібито чекає «визволителів». Там думають, що наше замирання свободи і незалежності нібито нав'язане нам Америкою... Правда не може змінити тих, хто не хоче її чuti. Але вона може змінити нас самих... Від Церкви, яка має бути совітю країни і народу, сьогодні чекають слова правди».

Публічна проукраїнська лінія митрополита була занадто помітною, щоб не дратувати церковне начальство з його аморфною позицією щодо війни, підслівими вояжами в Москву та міжна-

ХРЕСТ БЛАЖЕННИШОГО ВОЛОДИМИРА ЗА ЩО ЗВІЛЬНИЛИ ОЛЕКСАНДРА ДРАБИНКА

шим, в якого під «уважним наглядом» лікарів Януковича не зуміли знайти онкологію. А може бути, згадував слова покійного митрополита Володимира: «Я знаю, що шлях в Україну з усіма її проблемами стане моєю голгофою. Ale ніколи нічого не просив і ні від чого не відмовлявся». Витримати і створити проукраїнську лінію в УПЦ МП — це можна вважати духовним і менеджерським дивом, ale насправді це було хрестом покійного митрополита. I голгофа зганбленої Москвою українською церкви ще триває, а хрест несе тепер Олександр Драбинко. Він отримав цей хрест від Блаженнішого, залишивши тоді у Києві, вибравши Україну, покійного митрополита і нас з вами, паству УПЦ МП.

З того часу митрополит Олександр собі не належить. У церковному середовищі багато своїх підводних каменів, претензій, у церковній ієрархії, як і будь-якій структурі, не обходиться без інтриг та пліток. I особисті відносини із єпископами, і з деякими журналістами у митрополита складалися по-різному. Автору цих рядків, наприклад, жодного разу за п'ять років не вдалося отримати у нього інтерв'ю. Ale усі ці чвари, інтриги, нездовolenня — дрібниці. Тому що після Януковича й ув'язнення Драбинка у нас, вірних УПЦ МП, зорієнтованих на відхід від Москви і церковну еліність, немас іншого єпископа, якому ми б так вірили.

I якщо в українській автокефалії є майбутнє, то його пов'язують з Олександром Драбинком. Я дізналася про те, що митрополита звільнили з

Олександр Драбинко з Блаженнішим Володимиром

димира, який нині у Бозі почив, представники режimu. «Назвіть присутніх там людей бунтівниками, порушниками Богів заповідей». На жаль, деякі з церковних ієрархів спокусилися і повторювали ці рекомендовані чиновниками слова. Ale Церква в цілому рішуче відмовилася від цієї вимоги і зуміла зберегти обличчя.

Ситуація, в якій ми опинилися сьогодні, набагато складніша. Триває війна на Донбасі. Ця війна нав'язана ззовні. Нав'язана політиками, які вважають, що здатні самі, спираючись лише на ресурси власної держави, — протистояти всьому світу і добитися перегляду державних кордонів у післявоєнній Європі.

Наш північний сусід перевірює у вигаданому світі, де його величі нібито загрожують певні зовнішні чинники. Як ні прикро це усвідомлювати, ale там вже давно не чують голосу України. У Росії, на жаль, живуть сьогодні політичними міфами про нашу країну. Там вірять у те, що

родними скаргами на утиск УПЦ МП.

Коротко резюючи вищесказане. Te, що владику Олександру витіснили з храму Усіх Святих, кафедрального собору, — новина, звичайно, погана. Ale це не гірше, ніж у 2013 році, коли Блаженнішим Володимиру давали померти в лікарні, коли сам владика Олександр сидів в ув'язненні, а в майбутнє України і церкви не хотілося навіть заглядати. Я колись назвала призначення в Київ на митрополичу посаду Блаженнішого Володимира, який дав нам свободу мислити і бажання єдності, про рахунок Москви й усмішкою Божої Матері. Невже ви думаете, що Божа Маті пестранте нам усміхатися? Ніколи в житті.

Тому не засмучується Владика, як і раніше, служитиме у Спасо-Преображенському соборі, молитиметься там за Україну і перемогу української зброй. Приходьте.

Лана САМОХВАЛОВА
(«Укрінформ»)

ПРЕПОДОБНИЙ АГАПІТ БЕЗСРІБНИК

до достойників українського православ'я належить чернець Києво-Печерського монастиря преподобний Агапіт (Агафій), якого вшановують 14 червня. Він був родом з Києва, став сподвижником преподобного Антонія Печерського та особливо прославився як лікар.

Спочатку Агапіт лікував тільки ченців.

Коли ж слава про нього та його здібності поширилася далеко за межі монастиря, до нього стали приходити люди звідсіль. Агапіт нікому не відмовляв у лікуванні, ale й ніколи не брав за це плати, за що здобув визнання «безсрібника».

У той час (а це — XI століття) у Києві проживав ще один лікар — вірменин. Якщо він бачив важкого хворого, то називав йому день смерті і не лікував. Словом, шарлатан.

Одного разу до Агапіта принесли хвору людину, якій шарлатан напророкував смерть через вісім днів. Агапіт дав

хворому зілля, від якого той відразу одужав. Dізnavши про це, шарлатан замислив звести Агапіта зі світу, бо серце його сповільнило заздрістю. Він намовив зрадників, щоб ті дали лікарюченцю отруту, пообіцявши йому високу винагороду. Агапіт спокійно випив отруту, ale з ним нічого не сталося, адже його оберігав Господь Бог.

Тут раптом важко занедужав князь Володимир Мономах, який тоді князював у Чернігові. Вельможу взявшись лікувати шарлатан, та нічим не міг зарадити. Тож до Агапіта прийшли від князя посланці з проханням прибути до хворого і допомогти йому. Агапіт не відмовив у допомозі, ale відповів, що після того, як прийняв чернечий постриг, ніколи не виходив з монастиря, не зробив винятку і для князя, бо він нічим не відрізняється від інших людей. Втім, передав зілля для Володимира Мон

КУЛЬТУРНА СТРАТЕГІЯ: ЧИ ПОЧУЮТЬ ДУМКУ НЕЗРУЧНИХ ЛЮДЕЙ?

Обговорення Довгострокової стратегії розвитку української культури триває вже два місяці. Проект самого документа був виставлений на сайті Мінкультури, де читачам пропонувалося його вільне обговорення. Переоцінити важливість стратегії важко, це — вектор розвитку сфери на найближчі роки, який за розумного використання може стати інструментарієм творення української ідентичності. ЗМІ реагують на робочу версію документа по-різному. Хтось дає незадоволені думки анонімних експертів, хтось підтримує одні галузеві напрямки, але не схвалює інші, а куратор програми ЄС-Східне партнерство «Культура» Тері Сандел надіслав листа підтримки проекту стратегії, де зауважив, що основні цілі Довгострокової стратегії розвитку української культури збігаються із цілями програми ЄС-Східне партнерство «Культура». А багато ідей проекту Довгострокової стратегії є пріоритетами програми ЄС-Східне партнерство «Культура».

Ми попросили прокоментувати проект документа людей, які або вивчали стратегію, або були на обговоренні першої версії та вносили свої пропозиції.

**ПРОПОЗИЦІЇ
ДО ДОКУМЕНТА ОБГОВОРІЛА У ФЕЙСБУЦІ
Марія Бурмака, співачка,
телеведуча:**

— Я знаю, що кінцева версія стратегії ще в розробці. Але я була запрошена на першу велику зустріч, де презентували робочий проект. І я була рада, що міністерство обраво саме цей формат — запросити всіх. Люди, які вважають себе діячами від культури, повинні радіти такій можливості — взяти участь у творенні цієї політики.

Я — не фахівець у всіх галузях, але я захотіла внести корективи у такий напрямок, як розвиток музики, та деякі напрямки дитячого мистецтва. Витратила кілька днів, щоб розписати, як я бачу розвиток української сучасної музики, фестивально-го руху, виклада на Фейсбуці і запросила до обговорення, оформила і надіслала в міністерство. Це не були пропозиції проектів, які вимагають коштів. Але я сформулювала напрямки розвитку.

І для мене цінно, що мої думки, думки людей, яка вже 25 років займається пропагуванням української музики, виявилися потрібними. Я не розумію сьогоднішню опозицію до Мінкультури, бо мені здається, що тут заструбані всі фахові поради. Так, ні в кого нема часу, і в мене його немає. Так, це — шмат безоплатної роботи, але якщо є мета допомогти міністерству, то чому не виділити свого часу та знань. Треба просто сісти і попрацювати. Це, зрештою, — не документ на 150 сторінок, не проект, це — чіткий план.

Зрештою, хіба важко скласти план та поділитися баченням, якщо ти вважаєш себе профі?

КОМУ ВИРИШУВАТИ, СКІЛЬКИ ПОТРІБНО БІБЛІОТЕК?

**Брати Капранови, видавці,
письменники:**

— Ще коли обговорювалися перша версія Довгострокової стратегії розвитку, Міністерство культури зібрало такий великий «хурал», де були і люди, які писали стратегію, і ті, які читали та думка яких має вагу в культурному середовищі. Це була зустріч міністерства з незручними для влади людьми, а ми є саме такими, незручними для будь-якого міністерства. На цьому обговоренні було багато авторитетних людей, режисерів, музейників. І, чесно кажучи, ніхто не сказав співробітникам міністерства, що у вас, мовляв, усе добре. І в цій історії — найбільший плюс, що Міністерство культури не боїться критики. Ми сказали, що там багато слів ні про що. Але там закладені цікаві та потребні думки, і, думаю, ми на обговоренні порушили важливу проблему.

Що робить Міністерство культури взагалі і що воно робить в умовах децентралізації влади, яке планується? Відділи культури місцевих адміністрацій перебувають у підвидному підпорядкуванні. І з Києвом

ними керують, і місцева влада ними керує. Як працюватиме Міністерство культури в умовах децентралізації. Бо воно повинно бути провідним державним політиком.

Ми, як видавці та літератори

бити, що хочуть, і на Миколаївщині теж, що хочуть. Це має обговорюватися. І це не вирішиш патріціями. Ми примусили замислитися над цим міністерством. І воно почало шукати. Нам вдалося провести в стратегію фразу, що в умовах децентралізації Міністерство культури повинно займатися встановленням та контролем за виконанням норм культурного обслуговування та інших стратегічних дискурсів.

Якщо ми знаємо, що в регіонах на таку кількість населення повинно бути саме стільки бібліотек, то Міністерство культури займається не фінансуванням, а контролем, чи є саме стільки бібліотек. Саме тоді Міністерство культури стає провідником державної політики. І воно має встановити нормативи, скільки чого є, слідкувати за актуальністю культурних проектів, бо культурний простір змінюється, і за актуальністю нормативів. Крім того, міністерство повинно мати механізм контролю відповідності цих нормативів. Ми колись досліджували кількість бібліотек на регіонах. Нам вдалося довідатися, що у Донецькій та Тернопільській областях — однакова кількість бібліотек. Ми вивчали, скільки бібліотек на десять тисяч людей. На останньому місці — Донецька, на передостанньому — Луганська, на третьому знизу — Крим. Якими грошима це вимірюєш?

Ми, як видавці та літератори

ри, взагалі від міністерства не залежимо, але якщо ви заслухаєте музейників, то вони вам розкажуть, яка може бути державна ідеологія і формування ідентичності, якщо їхні стенди присвячені «комсомольцям Запоріжжя у Великій Вітчизняній війні».

Відсутність політики з формування ідентичності веде до війни. Тому я резоме мене надихає те, що у формуванні стратегії можуть брати участь усі, хто вважає себе причетним до цієї галузі.

КУЛЬТУРА МАЄ ВЧИТИСЯ ЗАРОБЛЯТИ

**Володимир Манько, директор
у Comunication group:**

— Я уважно ознайомився з проектом стратегії. Документ викладений на шести сторінках і добре структурований: там чітко сформульовані цілі, принципи, пріоритети та можливість контролю за розвитком сфери. Можливо, він написаний мовою чиновників, там є загальні місяці і через це документ не зданет справити феєрично-яскравого враження. Але насправді це, скажімо так, сучасний документ, головні напрямки розвитку культури та місцевих театрів, які вписані дуже чітко. Зрозуміло, що там є засадничі речі, створення національного продукту, формування ідентичності, підтримка культурного розмаїття, і там є багато важливих позицій та кроків. Це — логічне продовження політики національно-демократичного табору, ця ча-

стина важлива, але вона мене не здивувала.

Мені ж впало в око інше. Наприклад, серед пріоритетів — модернізація системи фінансування та економічної підтримки культури. Зокрема, створення інноваційних фондів, системи грантової підтримки та інвестиційних програм і програм пільгового кредитування, приватно-державне партнерство. Це все вчить не лише стояти в черзі за держбюджетом, а й працювати з проектами. Непопулярний крок, але вчимося заробляти. І я розумію, що міністерство вважає це також і своєю відповідальністю — створювати такі системи грантової підтримки, бо їхнє застування змінює мислення людей та отримувачі таких грантів.

Або пропозиції щодо запровадження контракту у сфері театру допомагають створити потужний професійний ліфт для талановитих людей, держава повинна опікуватися не лише колись визначенім колом театрів, а й слідкувати за всіма.

Обнадійливим мені здалося і те, що планується навести лад із пам'яткохоронною діяльністю. Програма передбачає децентралізацію та посилення відповідальності у сфері охорони культурної спадщини, зокрема, в частині охоронних та заповідних територій, архітектурних комплексів, пам'яток культури місцевого, регіонального, національного та світового значення. Це — важливий пункт, який пов'язаний із великим обігом тіньових коштів, тож якщо зазначені стратегією закони будуть ухвалені, це просто даст правоильний сигнал усім заповідникам та звільнить їх від нав'язливої реклами.

Олена МІГАЧОВА
(«Укрінформ»)

«ГАЛИЧАНКА» СПІВАЛА ДЛЯ БІЙЦІВ

Гурт «Галичанка» Благодійного фонду «Екомілосердя» міста Соснівка Львівської області з настанням літа вирушив до столиці Галичини. Готувалися учасниці гурту до цієї мандрівки давно, бо насамперед хотіли відвідати наших захисників, які поправляють здоров'я у львівському госпіталі. Для цих відвідин приготували гостини: напекли книші, насмажили відбивних, накрутили налисників з сиром, ще й смачних маринованих помідорчиків узяли до меню.

Неоцінну допомогу учасницям гурту в здійсненні благодородній місії надали друзі-соснівчани: Наталя Курінна, Андрій Наджафов, Ірина Катарина, Надія Гнат.

...Серце билося шалено, коли переступали пороги палат. І сльози стримували, й усмішку. Ale... назустріч линули привітні погляди трохи змучених, трохи змарніх, трохи небрітіх прекрасних людей, наших хлопців-вояків! Не можливо було приборкати суміш почуттів і вражень, і безмежної вдячності, і невимовного жалю, і вини, і гордості, і ще не знати чого, що творилося у душах! У госпіталі лікуються хлопці з усієї України. Різного стану важкості, але з бойовим переможним настроєм, який передається і відвідувачам. Учасниці гурту не зловживали часом, але все ж встигали і пригостили хлопців, і подікувати їм, і сфотографуватися з ними, і пісню заспівати, і поцілувати кожного. У кількох палахах, куди можна заходити, відвідали 45 воїнів.

Разом з гуртом «Галичанка» до бійців у палаті заходила і громадська діячка, письменниця з Гірника Оксана Карнага. Вона дарувала їм свої збірки на духовну тематику, спілкувалася, як з рідними дітьми, бо добре розуміє кожного, хто там був, адже її син Микола зараз на цій війні...

Після відвідин поранених бійців у госпіталі «Галичанка» вирушила у «Книжковий Дворик» на зустріч з шанувальниками української авторської пісні та поетичного слова. Господиня цієї незвичайної книгарні-світлиці у центрі Львова — пані Любов Хомчак — радо зустріла соснівських митців. Модератором зустрічі був відомий український поет-пародист Іван Гентош. Він задав тон спілкуванню, тому все було дуже душевно, привітно, родинно. Присутні сміялися і плакали, сумували і радили разом з ліричними героями пісень і поезій, які їм дарувала «Галичанка». Директор гурту, президент БФ «Еко-мілосердя» Павло Савчук подякував львів'янам за гарну зустріч, а присутні оплесками і розкішними квітами висловили своє захоплення творчістю соснівчан.

Віра ОЛЕШ

ВСІЮ УКРАЇНСЬКОЮ ГРОМАДОЮ

Віце-прем'єр-міністр — міністр культури України В'ячеслав Кириленко провів зустріч з президентом Світового конгресу українців Олександром Чолієм та делегацією СКУ. У зустрічі взяли участь генеральний секретар СКУ Степан Романів, заступник президента СКУ Зенон Потічний, директор Представництва СКУ в Україні Сергій Каєнчук, голова Української всесвітньої координаційної ради Михайло Ратушний.

На початку зустрічі В'ячеслав Кириленко подякував за допомогу Світового конгресу українців у боротьбі України за територіальну цілісність, демократію та європейський вибір. Разом з іншими гуманітарними проектами віце-прем'єр особливо відзначив ініціативу СКУ «Захист патріотів», націлену на збір пожертв українських громад Канади, Великої Британії, Австралії, США, Польщі та інших держав світу для допомоги військовослужбовцям у зоні АТО.

Віце-прем'єр наголосив, що роль українських громад у світі є важливою, також для подолання дезінформації та антиукраїнської пропаганди, просування української культури та формування позитивного іміджу країни в світі. Віце-прем'єр повідомив про плани Міністерства культури створити Український інститут, офіс якого за кордоном сприятимуть популяризації української культури. Президент Світового конгресу українців позитивно оцінив таку ініціативу Міністерства культури України та запевнив, що українці за кордоном долучатимуться до втілення цієї ідеї та безпосередньо до роботи новостворених інституцій.

Під час зустрічі було обговорено підготовку до VI Всеукраїнського форуму українців, ініційованого Українською всесвітньою координаційною радою, а також План напрямів діяльності та спільних заходів між Світовим конгресом українців і Міністерством культури України. Документ підготовлено на виконання Меморандуму про співпрацю між Кабінетом Міністрів України та Світовим конгресом українців від 28 серпня 2014 року.

Подібна співпраця передбачає такі напрямки, як активізація спільних зусиль у пошуку культурних цінностей та створення умов для повернення їх до України, створення Реестру культурних цінностей, які пов'язані з історією українського народу і передбують за межами України; сприяння організації виставок, інших культурних заходів за участі українських громад, популяриза

«ВСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ЛЮБОВІ»

Так означив свій виступ Михайло Вишняк — відомий поет-лірик і гуморист-сатирик, вчений-літературознавець, лауреат Всеукраїнської літературної премії імені Степана Руданського, добре знаний у Криму і за його межами, перед викладачами — своїми колишніми колегами та студентами-філологами, що спеціалізуються за фахом «Українська мова та література». Зустріч ця відбулась у донедавна Таврійському національному, нині Кримському федеральному університеті.

Пишу «колишніми колегами», бо тут, на філологічному факультеті, він сам працював більше тридцяти років, завідував кафедрою української літератури, реорганізувавши її в кафедру теорії та історії української літератури, доклав чимало зусиль до підготовки спеціалістів-філологів, керував аспірантами, які успішно захистилися. Тож не дивно, що на донедавна факультеті української філології, як кажуть самі його співробітники, від декана, його заступників, завідувачів кафедр та до викладачів, понад 90% — це його колишні студенти.

Зустріч відкрив завідувач кафедри української філології професор Віктор Гуменюк, який розповів про роботу Михайла Вишняка на факультеті, його наукову і поетичну діяльність.

А потім до слова був за прошений сам гость. Нагадавши присутнім про недавнє відзначення 70-х роковин з Днів Перемоги над фашистською Німеччиною та Пам'яті про загиблих, він поділився спогадами про своє дитинство, опалене тією війною, в перші дні якої на фронти загинув його батько — офіцер тодішньої Червоної армії, колишній директор середньої школи, а потім

завідувач районного відділу освіти на Запоріжжі. А було йому лише 30.

Цікавою була й оповідь М. Вишняка про його сімейний родовід — матір, вчителя-філолога, та дідуся, який замінив йому батька, — людину начитану, глибоко ерудовану, котрого називали «ходячою енциклопедією». Він, як і мати, чудово співав, був театральним аматором, постановником класичних українських п'єс у районному центрі Ново-Миколаївці та організатором народного хору, який перемагав на різних фестивалях народної творчості — від району до області і аж до Києва. А ще слухачі дізналися і про знайомство його дідуся у часі армійської служби в Москві в 1905–1907 роках з самим Шаляпіним, з яким співав в опері «Іван Сусанин» (тоді «Життя за царя») на сцені Большого театру та про змагання з ним у співі на знаменитому ярмарку в 1910 році у Нижньому Новгороді й нагородження за те трьома тульськими самоварами.

Матеріали про сімейний родовід Михайла Вишняка експонуються в Ново-Миколаївському районному краєзнавчому музеї, а ім'я його батька увічнене на пам'ятній стелі загиблим

землякам у Другій світовій війні, зведеній у центральному парку.

А далі йшлося про літературу. Гість розповів про своїх колег — кримських україномовних письменників та їхню творчість.

Коротко зупинившись на своїх наукових літературознавчих дослідженнях, він відніс себе до поетів-традиціоналістів і ознайомив слухачів із своєю творчою біографією, з першими публікаціями за часів студентства в періодиці. Цікавою була і його розмова про чинники, які наснажують поета до написання віршів, про творчу практику українських класиків, зокрема Остапа Вишні, а також і про свій власний творчий досвід. Потім зачитав і свої поезії, навівши цікаві факти, що послужили до їхнього написання.

Пославшись на судження Івана Франка стосовно поділу ліріки на чотири жанрово-тематичні групи — громадсько-політичну, філософську, інтимну та пейзажну, їхні зразки навів зі своїх поетичних збірок. Розповів гість і про свою співпрацю із композиторами Марком Ковалем, Віталієм Лазаренком, Володимиром Кесмером та іншими, які створили понад двадцять пісень на його вірші, і зачитав один з них, присвячений матері, — «Летять літа шалено за літами». Твір свою ніжністю до матері та образністю нікого не залишив байдужим.

З цікавістю були сприйняті і гумористично-сатиричні твори Михайла Виш-

няка, названі ним сміхомовками. І якщо його лірічні твори схвилювали слухачів своїм глибоким ліризмом і почуттями та виразною образністю, то гумористичні і сатиричні вірші характерні виразною окресленіми типами-індивідами носіїв тих негативів, які вони в собі втілюють і проти яких спрямоване авторське вістря сатири і гумору. І навіть начебто вже знайомі теми звучать у поета по-своєму, як правило, з цікавою афористичною кінцівкою, в якій закладено всю «сіль» сюжетної перипетії. І як цілком слушно писав відомий вчений, патріарх українського літературознавства і знаний поет, до речі, і науковий керівник нашого гостя Степан Крижанівський у передмові до однієї зі збірок поета, «тематичний обрій гумору та сатири Михайла Вишняка досить широкий. Це — і традиційні, так би мовити, класичні теми, в яких автор нерідко знаходить свої нові поетичні ходи чи свіжий оригінальний поворот думки, і теми нові, сучасні, на

жаль, не завжди привабливого нашого сьогодення з його типовими «героями»... І знову в аудиторії запанувала поезія — весела і повчальна, пройнята дотепом і гумором. Це були і веселі короткі чотиривірші, і мікробайки, і ідка сатира, і посвята своїм літературним побратимам — від київських до кримських, а та- кож відомим вченим, художникам, співакам, майстрам сцени тощо. А серед них й тим, з ким разом автор працював в університеті, — Євгену Регушевському, Олександру Губарю, Петру Киричку, Віктору Гуменюку та іншим.

Насамкінے Михайло Вишняк поділився своїми творчими планами, розповів про роботу над новими поетичними рукописями збірок ліріки і гумору та сатири.

Зустріч із поетом нікого не залишила байдужим.

Максим КИРИЧОК,
кандидат філологічних
наук, доцент кафедри
української філології
ТНУ (нині КФУ)

Фото В. Качули

КРОК ЗА КРОКОМ МАЄМО СПІЛЬНО БУДУВАТИ ЄВРОПЕЙСЬКУ УКРАЇНУ

У День захисту дітей Президент України Петро Порошенко зустрівся з лідерами шкільного самоврядування. Глава держави привітав присутніх зі святом. Президент зазначив, що пишається, що в Україні є такі молоді українські, які мають надзвичайно великі можливості будувати нову європейську державу. «Крок за кроком ми всі разом, кожен на своєму місці, маємо робити все можливе, щоб на краще змінювати країну. У нас немає ні можливості відступити, ні часу чекати. Ми з вами боремося за Україну», — зазначив Петро Порошенко.

Президент підкреслив, що Україна є європейською країною і, звертаючись до школярів, закликав спільно докладати зусиль та працювати над тим, щоб забезпечити можливість вступу України до Європейського Союзу. «Вірю в те, що ми з вами спільною працею забезпечимо, щоб Україна отримала можливість вступу до Європейського Союзу», — сказав Глава держави.

За словами президента, українці продемонстрували чітке бажання інтеграції з ЄС і змінили ставлення європейців до перспективи членства України. «У листопаді 2013 року українці вийшли на вулиці не для того, щоб вимагати підвищення зарплат чи зниження податків, вони прагнули свого європейського майбутнього. Думаю, що дуже

мало країн в Європі так боролися за своє майбутнє і заплатили таку велику ціну, як це зробила Україна», — сказав президент.

Глава держави нагадав, що для вступу в ЄС Україна має відповісти Маастріхтським та Копенгагенським критеріям — це стосується рівня освіти, промисловості, ВВП, демократії, свободи, боротьби з корупцією, незалежності судової влади. «Велика кількість реформ, які, я впевнений, доведеться робити мені, політичним силам із вашою допомогою. Я на вас дуже розраховую», — сказав президент.

Петро Порошенко позитивно оцінив ініціативи щодо створення шкільних «парламентів», «кабінетів міністрів». «Мені надзвичайно приємно, що тут представлені голови парламентів, обласніх рад, урядів і міністерств. Так, дитячих, але це — добрий спосіб підготуватися до дорослого життя і приймати це вже як свідомий і відповідальний вибір. Мені приемно бачити директорів молодіжних підприємств, бо не лише політикою маємо жити, а маємо піднімати економіку», — зазначив Глава держави. Президент порекомендував школярам прочитати книгу Айни Ренд «Атлант розправив плечі», яка допомогла сформувати його підхід до життя.

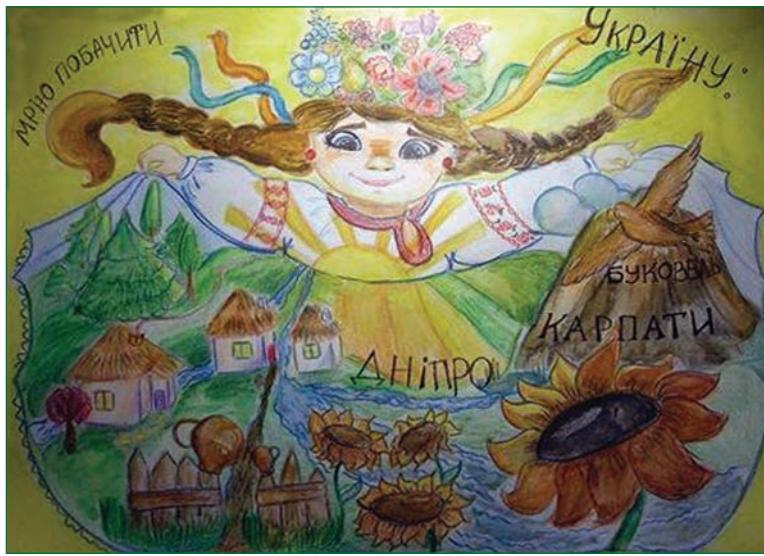
У свою чергу лідери шкільного самовряду-

вання привітали президента з Всесвітнім днем батьків, який також відзначається 1 червня. Глава держави також відповів на запитання. Зокрема, школярі відзначили потребу в реформуванні системи інтернатів та будинків дитини. Петро Порошенко ска-

зув, що такі заклади є радянським залишком, і в Європі такого немає. Президент вірвній, що має бути змінено ставлення до сиріт та ліквідовані бюрократичні перешкоди для висновлення дітей.

Прес-служба Президента України

«МРІЮ ПОБАЧИТИ УКРАЇНУ!»**У КАНЕВІ ВІДЗНАЧИЛИ ПЕРЕМОЖЦІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ «ОБ'ЄДНАЙМОСЯ Ж, БРАТИ МОЙ»**

У Каневі на Тарасовій горі в Шевченківському національному заповіднику відбулася урочиста церемонія нагородження переможців 4-го етапу XIV Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої», присвяченого Шевченківським дням.

В урочистому заході взяв участь заступник міністра культури України Ростислав Карапандеев, який вручив дипломи та цінні подарунки учасникам.

Привітала юних митців заступник мера міста Канева

Наталя Матінова та генеральний директор Шевченківського національного заповідника Мар'ян Піняк.

Цьогоріч переможцями конкурсу стали 107 учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів віком від 7 до 15 років з усіх регіонів України. Зокрема, дипломи прийшли отримати 10 юні таланти з Донецької та Луганської областей: учень Донецької школи мистецтв № 4 Ілля Полтавський та учениця КПНЗ «Сєверодонецька художня школа» Юлія Боярчук.

Після завершення урочистої церемонії відбулося покладання квітів до могили Тараса Шевченка.

Фото Юрія Кардаша

**НА ЧАС ОКУПАЦІЇ КРИМУ
«АРТЕК» ПЕРЕВЕДЕНО ПІД КІЇВ**

Державне підприємство України «Міжнародний дитячий центр «Артек» цього літа відновлює свою роботу — на час окупаші Криму він тимчасово перейде до Київської області. Про це повідомив керівник Державного управління справами Сергій Бerezенко.

«Ми всі чітко розуміємо, що «Міжнародний дитячий центр «Артек» розташований у Криму і замінити його нічим не можна. Це — не тільки корпуси, море, гори та налагоджена співпраця з іноземними молодіжними центрами. Насамперед, це — унікальний колектив вихователів, який вміє працювати з дітьми, запалювати в їхніх сердцах «огонь Артека». Тому ми не можемо допустити, щоб агресор залив у наших дітей ще і це», — підкреслив С. Бerezenko.

У 2014 році працівники «Артека», які переїхали на мате-

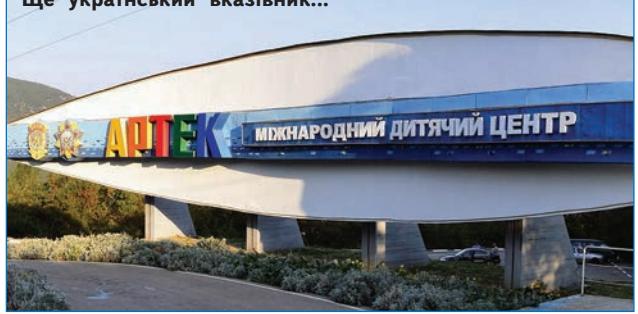
рикову Україну, організували табір «Артек-Карпати». Сьогодні всі педагоги працевлаштовані на ДП «Міжнародний дитячий центр «Артек», який поки що розміщується в «Пущі-Озерній».

«Для організації функціонування дитячого центру «Артек» Державне управління справами надало один з рекреаційних об'єктів комплексу відпочинку «Пуща-Водиця». Йдеться про санаторій «Пуща-Озерна». У червні сюди зайде перша зміна дітей з усієї України, з ними працюватимуть 50 вихователів МДЦ «Артек», які залишили анексований Крим», — пояснив С. Бerezenko.

ТИМ ЧАСОМ...
В окупованому Російською Федерацією Криму дитячі табори та санаторії не змогли продати путівки на першу зміну: їхня завантаженість складає 32-34%. Про це заявила «міністр» освіти, науки та молоді Криму Наталія Гончарова.

До реєстру Міністерства освіти Криму, за словами Гончарової, входять 69 дитячих оздоровчих закладів. Але тільки дві третини з них встигли оформити необхідний пакет документів до відкриття першої зміни.

Ще український вказівник...

В Українському культурному центрі Сімферополя визначили переможця конкурсу дитячого малюнка «Мрія маленького українця», який проводили до Дня захисту дітей.

Як повідомив один із засновників центру та організаторів конкурсу Вельдар Шукурджиєв, переможцем творчого змагання стала робота «Мрію побачити Україну!». Її автор отримає «справжню вишитанку ручної роботи».

Друге місце посіла робота «Моя мрія», на третьому місці — робота під назвою «Танцівниця». На всіх учасників чекають дипломи, пам'ятні медалі та інші подарунки. Організатори просять фіналістів та учасників конкурсу зв'язатися з організаторами для того, щоб отримати від них призи. Наявність оригіналу малюнка обов'язкова!

ВІРШІ НАШОГО ДИТИНСТВА**Володимир ЛУЧУК**

Він народився 1934 року в селі Матче на Холмщині (тепер Польща) в сім'ї хлібороба. Згодом разом з батьками переїхав в Україну. Тут, на Волині, закінчив у селі Доросинях сім класів, а в місті Рожищі — десятирічку. Вивчав слов'янську філологію у Львівському університеті, далі вдосконалював свої знання в аспірантурі цього навчального закладу. Трудився в молодіжній пресі, старшим редактором поезії журналу «Жовтень» (нині «Дзвін»).

В. Лучук — автор кількох талановитих поетичних збірок, зокрема, «Довір'я», «Осоння», «Полум'я мене овіює». 1962 року видає першу книжку віршів для дітей «Уставати рано треба». Відтоді світ побачили понад 10 його збірок, адресованих малим читачам, а також перекладені ним дитячі вірші сербськими поетами «Ластівка з Лужиці». Глибокий ліризм, сміливість у художньому конструюванні образів, переосмислення фольклорних тропів і надання їм нових форм і кольорів — прикметні ознаки його творчості, навіяні чарами Країни Дитинства.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

с. Пруди, Советський район в Криму

УСТАВАТИ РАНО ТРЕБА

Рано-вранці крізь віконце
Зазирнуло в хату сонце.
Я збудив Марійку знову
На зарядку на ранкову.
Вже Марійка учениця —
Довго спати не годиться.
Усміхнулось сонце з неба:
— Уставати рано треба!

КЛЕНОВИЙ ВІРІЙ

Летіли птахи зелені,
Сіли спочити на клені.
По десять птахів
На кожну вітку.
Сіли весною,
Сидять улітку.
А прийде осінь —
Запалить крони.
Птахи зелені
Стануть червоними.
Зірвутися з віток
У міжчі сірі —
Полинуть з вітром
В кленовий вірій.

СІЛА ХМАРА НА КОНА

Сіла хмаря на коня:
хмаря хмару доганя.
Вітер збоку як набіг
збив коня відразу з ніг.
Випустила хмаря віжки
і пішла за обрій пішки.

НАД КУЩЕМ ЛІТАЄ ХРУЩ

На подвір'ї зелен кущ.
Над кущем літає хрущ.
Ми прибгли до куща.
Над кущем нема хруща.

ОЗЕРО-БУЛЬДОЗЕРО

У долині лине гук —
То склика мурашок жук:
— Треба озеро копати,
У воді — дітей купати,

Бо замурзаних дітей
Забирає Бармалей!
У долині з дня до ночі
Чути вигуки робочі,
Скрип коліс і дзвін лопат,
Ta не йде робота влад...
Без машин робити важко.
Клич бульдозера, мурашко!
Ніч до ранку без упину
Рив і рив бульдозер глину.
А йому, що мали сили,
Гарно блищики світили.
Павучки і сті цикад
Вранці вийшли на парад.
І мурашки, і жуки
Заквітчались у вінки...
Але ніде правди діти —
Там найбільш раділи діти,
І назвали озеро —
Озеро-бульдозеро!

СКОРОМОВКИ

МИШКА, МИСКА І МИШКО
Прибігла мишка до Мишка:
— Позич горіхів півмішка! —
Мишко всміхається до мишки:
— А принеси медку півмиски!

ЛЕТИЛА СОВА

Летіла сова,
Торохтіла слова:
— Чи сон це, чи слон це,
А може, і сонце?

ГРІЗНО ГРИМА ГРІМ

Грізно грима грім горою,
Гонить гомін градобою.
Гнеться груш гнучке гілля.
Гонить гуси Гнат: — Гиля!

СУМНО СОМОВІ САМОМУ

Сидьма сом сам сидів.
Самого сома сум скопив.
Сім сусідів скликав сом:
Сміх і співи за столом!

«ЦІ РЯДКИ ПРОДИКТУВАЛИ ВАШІ СЕРЦЯ...»

Червоноградська центральна міська бібліотека для дітей радо зустріла учасників XVIII загальноміського поетичного конкурсу «Мій перший вірш», який вона проводить щорічно. Цього разу його присвятили пам'яті Небесної Сотні.

Керівник ДУС наголосив, що використання торгової марки «Артек» іншими таборами чи приватними структурами є незаконним. Державне підприємство України «Міжнародний дитячий центр «Артек» є власником знака для товарів та послуг, що підтверджено свідоцтвами № 15419, № 15420, № 15421 від 15.08.2000, зареєстрованими в Державному реєстрі свідоцтв України на знаки для товарів і послуг Державним підприємством «Український інститут інтелектуальної власності».

На конкурс подали заявки 17 учасників (дехто — не вперше!), яких розподілили на дві вікові групи: 10-12 років (молодша) і 13-16 років (старша). Вітаючи їх, батьків, гостей, заступник директора з роботи із дітьми Червоноградської централізованої бібліотечної системи Надія Дуда подякувала юні за те, що зголосилися взяти участь у літературній акції.

Вірші конкурсантів оцінювало журі у складі голови літ-

об'єднання ім. Василя Бобинського Михайла Репецького, поета Юрія Хоми, керівника Червоноградського відділення Малої академії літератури і журналістики, члена Української асоціації письменників та літоб'єднання «Третій горизонт» Наталії Кічун-Лемех. Юних авторів представляла провідний бібліотекар Тетяна Голотюк. Вона ж розповідала про кожного з них, світ уподобань, захоплень, мрій... Далі конкурсні читали свої твори. Okрім героїко-патріотичної тематики, вірші присвятили духовності, рідному краю, природі, друзям, сім'ї. Вшанували хвилиною мовчання Небесну Сотні, полеглих бійців — учасників АТО. «Вони були нашими Ангелами-Охоронцями на Землі, а тепер вони — наші Ангели-Охоронці на Небі», — прозвучало з уст одного з учасників.

Перед врученням нагороди жури Михайло Репецький проаналізував кожен авторський текст, акцентував на цікавих художніх деталях, яскравих образах. «Ці рядки продиктували ваші серця», — заявив він, звертаючись до юнів літераторів, а також побажав їм творчих удач.

...Урочиста мить нагородження переможців та придзерів. У молодіжній віковій групі ними стали: Олена Федюра, учениця гімназії (перше місце), Софія Гільман, школа № 4 (друге), Юлія

Рачук, школа № 4 (третє); у старшій віковій групі: Тетяна Ратушинська, школа № 7 (перше), Катерина Куташ, студентка-першокурсниця ВПУ № 11 (друге), Анна Бурда, школа № 5 (третє). Вони отримали грамоти відділу культури Червоноградської міської ради та цінні подарунки. окремими призама жури відзначило Єву Будник, школа № 8, Соломію Шевчук, школа № 4, Маркіяна Лехмана, школа № 8. Останній виступав поза конкурсом, оскільки пише прозу, але організатори дозволили йому взяти участь у літературній акції. Найціннішим подарунком стала для конкурсантів збірка «Божі голуби Майдану», в якій надруковано по одному твору кожного учасника.

Тарас ЛЕХМАН

м. Червоноград

Художник Антон Мирзін:

СВІТ ЗРОБИВ СТАВКУ НА УКРАЇНУ, ТУТ – ВІСТРЯ БОРОТЬБИ ЗА МАЙБУТНЄ

У Національному музеї України, просто на сходах — зброя. Напевно, найсильніша, адже б'є одразу по підсвідомості. Йдеться про інформаційну зброю. Її у вигляді політичних плакатів представив українській публіці російський блогер, журналіст і художник Антон Мирзін.

Його плакати відомі користувачам соцмереж давно. Близько 200 з них присвячені Україні. Торік Антон представив 45 своїх робіт на виставі «100 найкращих українських патріотичних плакатів». І практично одразу ФСБ порушило проти нього кримінальну справу за «заклики до екстремізму». З грудня 2014 року художник живе в Києві, чекає на статус політичного біженця. І буде плани.

— Чому ви обрали для творчого самовираження плакат?

— Малюнок, картина — це стисла форма образної і символічної подачі інформації. Символ б'є по емоційній сфері сприйняття. Слоган б'є по логічній системі сприйняття. Зазвичай ці два канали у людини не перетинаються. А тут у результаті в людини зайняті обидва канали, і її можна наповнювати якоюсь ідеєю, яка до того ж є у плакаті. Власне, це ударне ядро потім пробиває все, і щось в людині може змінитися.

— Як ви зацікавилися плакатом?

— У середині 2000-х я спостерігав в російському сегменті Інтернету об'єднання людей довкола досить специфічних ідей. І одним з атрак-

торів цих ідей, тим, що об'єднувало, що рухало, були саме плакати. І це мене зацікавило, хоча мене складно чимось зацікавити. А отже, має зачепити й інших. Дещо дослідивши тему, я дійшов висновку, що це — оптимальна форма для того, щоб було «дешево й сердито». Якщо проводити аналогію зі зброєю, то це — цеглина.

— Окрім того, що ви розміщували свої роботи в Інтернеті, у Росії свої плакати виставляли?

— Росія — це закритий простір. Лише для своїх. Там лише системні персонажі. Навіть включно з сучасним мистецтвом, нібіто протестним. Таке собі блазнство і шалаштество. Воно дозволене, аби показати у будь-який момент, ось, мов-

ляв, дивіться, є незгодні люди, з абсурдними гаслами. Я прізвища не називатиму, я по-своєму поважаю цих людей і те, що вони роблять. Може, вони широ вірять у те, що роблять, але політично це — фейл (невдача — ред.).

— Ви наразі чекаєте вирішення питання про надання статусу політичного біженця. Чим плануєте займатися?

— Спілкуюся з друзями, пишу політичні статті. Є задуми проєктів. До мене звернувся знайомий, він хоче робити соцмережу без цензури взагалі. Ось недавно у Фейсбуці українських журналістів банили через скарги російських тролів. На картинку або публікацію надсилають скарги адміністрації, і сторінку прикривають. Аби цього не було, потрібна соцмережа, де вони будуть занесені цензуру. За такими мережами майбутнє, потреба в них є.

— Ви казали, що вам довелося розірвати зв'язки з деякими родичами, дружинами.

— Так. Категорично. Батьківщина — це люди, з якими спілкуються. Якщо отримуєш від них зворотний зв'язок, то неважливо, де вони перебувають. Цього цілком достатньо. Необов'язково бути прив'язаним до місцевості.

— У нас через війну теж руйнуються сім'ї та зв'язки...

— Так треба. Ви не можете нормальну спілкуватися з тими, хто виправдовує насильство. У тому вигляді, в якому воно є наразі. Йдеться не про думку, ідею, яку нібито комусь нав'язують. Йдеться про конкретне насильство, коли людина з автоматом приходить вбивати. Хто виправдовує це — той вже не ваш.

— Як, по-вашому, потрібно вирішувати таку проблему?

— Сепарація. Спочатку йде сепа-

рація, потім вже з цього відокремленого простору формується ядро, якася громадянська позиція. Формується політична позиція. Не можна замінити розчин на тому, що не буде створювати міцності.

— Ale це створює проблему на десятки років наперед.

— Наразі часу не існує, ми живемо в епоху анахронії. Всі процеси, що відбуваються наразі, не прив'язані до циклів. Вони діють за якимися власними маркерами. Важливо ці маркери визначити, захопити і змусити їх працювати на себе.

Наприклад, та ж поява Інтернету. Раніше, аби конференцію зібрати, треба було людину фізично кудися перемістити або задіювати дороге устаткування для відеозв'язку. Затраз це все робиться за два кліки. Це значно прискорює весь інформаційний обмін. Наразі справа не в часі й не в роках, а в тому, наскільки ефективно весь цей барабан, як пральна машина, прополосце мізки тим, кому це треба, в хорошому сенсі, аби на виході отримати те, що потрібно. Справа не в часі, а в тому, наскільки він ефективно працюватиме. Якщо ви зробите щось таке надзвичайно ефективне і проривне, відразу отримаєте інше населення.

Ви ім таку програму «зашиєте»!

— Ви говорите про росіян?

— Це я умовно кажу. Взагалі про більшість населення. Люди, грубі какути, прив'язані до об'єктивної реальності як соціальні об'єкти.

Якщо створювати суспільство, що складається з суб'єктів, то тоді багатьом людям доведеться скинути з себе, у тому числі, і соціальні зобов'язання. Це буде обвал. Щоб до цього прийти поступово, треба просвіщати якусь частину населення.

— В Україні створили свої інформаційні війська. Не хочете до них приєднатися?

— У мене своя методологія інформаційної війни. Я дію в своїх інтересах. Але вони можуть збігатися з вашими. Україна в моїй термінології, в моєму баченні — це суб'єкт колективного розуму, який бореться з величезною об'єктивною тушкою — Росією, яка намагається поширитися за логікою вірусного захворювання. Можна цьому протидіяти. Весь світ зробив ставку на Україну, тут утворився форпост, тут — вістря боротьби за майбутнє.

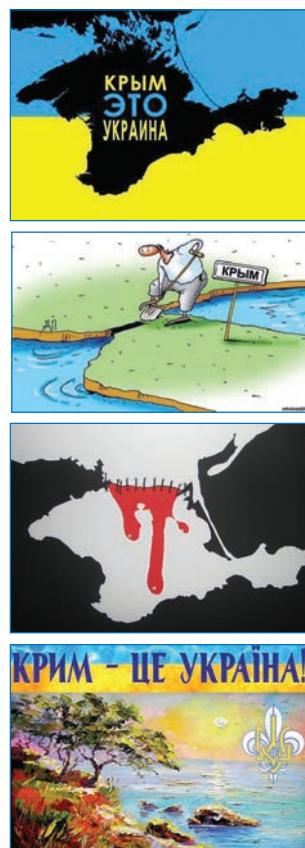
— Як художник ви концентрувалися на політичному фронті?

— Я навіть не вважаю себе художником. Радше політичним активістом, що використовує художній спосіб подачі інформації. Чому художник? Якщо ми конкретно говоримо про інформаційну боротьбу з Росією, більшість росіян перебувають у полоні несвідомого. А несвідоме можна розворотити символами, образами, вивченням архетипічної основи. Я досліджую це вже кілька років, намагаюся пробитися, зачепити ці архетипи, аби їх зруйнувати.

Наталя МОЛЧАНОВА
(«Укрінформ»)

«ШЕРШАВЫМ ЯЗЫКОМ ПЛАКАТА...»

ПАТРІОТИЧНІ ПЛАКАТИ З КРИМУ І ДОНБАСУ — НА МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ФЕСТИВАЛІ У ПРАЗІ

українці Чехії долучилися до проведення X мультикультурного фестивалю RefuFest у Празі, де вони мали один із найбільших стендів. У наметі представлені сучасні патріотичні плакати з Криму та Криму, однак про політику говорятися мало.

Організатор українського куточка Сергій Якимчук розповів Радіо «Свобода» про кожен із чотирьох наметів, які розбили активісти у парку, де проводився фестиваль. Головне, що українці хотіли показати гостям RefuFest, — це виставка сучасного українського плаката.

«Це — патріотична тематика здебільшого. Люди створювали ці роботи протягом Революції гідності, потім війни», — сказав С. Якимчук.

Серед плакатів, які бажаючи могли придбати, були вже доволі відомі твори, зокрема, із зображеннями героя Майдану Сергія Нігояна чи донецьких «кіборгів».

У другому наметі були виставлені твори українських художників, які мешкають у Чехії. Також гостям українського куточка пропонував-

ся купити сувеніри з національною символікою.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу

їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправляють в Україну.

«Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії. Деякі прийшли з України. Бачите тут і Петрівку, українські глечики», — розповів С. Якимчук.

Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжою та напоями.

Гроши, вилучені з продажу